Biblioteca Centrală

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XV

21 AUGUST 1959

12 PAGINI, 1 LEU

33 (753)

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Trăiască 23 August, ziua eliberării Romîniei de sub jugul fascist, cea mai mare sărbătoare națională a poporului romîn!

BREVIAR

Andrei Szobotka *Se naște o idee*

Aventuroasa istorie a unei cărți

Aventura unei cărți poate fi uneori mai captivantă decît cea mai dramatică carte de aventuri. Iar amatorii sovietici de curiozități literare au fost bine serviți zilele acestea, printr-o relatare care trebuie să fi stîrnit, desigur, interesul pasionat al multor cititori ai „Izvestiei" — de unde extragem, prescurtînd o, această istorioară plină de un vechi și suav parfum.

Acum un veac, niște exploratori ruși au adus la înapoierea lor în patrie un vraf de manuscrise orientale. Depuse într un muzeu, ele au urmat a se odihni netulburate încă aproape o sută de ani. Pînă cînd într-o zi un cunoscut orientalist, Ignat Iuliianovici Kracikovski, mînat de niște lucrări de-ale lui, a cercetat și acest fond rămas pînă atunci neatins. Printre altele a citit astfel și un manuscris care cuprindea o descriere în versuri a unei călătorii pe apa. Dar lucrul nu i s a părut prea interesant și l-a lăsat din mînă, apucîndu-se de alte treburi.

După un număr de ani, studiind operele orientalistului francez Gabriel Ferrand, Kracikovski a văzut cu mult interes că, după cercetări îndelungate, acest savant izbutise să stabilească numele arabului care fusese timonierul lui Vasco de Gama în faimoasa lui expediție spre India.

Citind numele timonierului, academicianul Kracikovski a căzut pe gînduri: Ahmad ibn Madjid — unde am mai întîlnit sau unde am văzut numele ăsta? Și deodată și-a amintit: așa se numea autorul manuscrisului pe care-l pusese odinioară de o parte.

Și din nou vechiul manuscris oriental a ajuns în fața savantului. Citindu-l atent, de data asta savantul sovietic și-a dat seama că are în față un document extrem de prețios, alcătuit în urmă cu aproape 450 de ani. Era o carte de pilot pentru Marea Roșie și diverse regiuni din Oceanul Indian.

I. I Kracikovski a încredințat descifrarea lucrării unui tînăr elev al lui, pe nume Feodor Șumovski.

Dar personalitatea lui Ahmad ibn Madjid începuse să-l intereseze atît de mult pe Șumovski încît a hotărît să continue cercetările sale asupra vieții marinarului arab. Așa a aflat că Ahmad ibn Madjid este autorul a 38 de lucrări. Mai ales asupra uneia dintre aceste lucrări, unica scrisă în proză, și-a îndreptat Șumovski atenția. Lucrarea se numește „Carte cu foloase, despre bazele și regulile științei maritime".

Șumovski nu avea la îndemînă chiar originalul manuscrisului. Biroul arab de pe lîngă Institutul de orientalistică al Academiei de Științe a U.R.S.S. dispunea numai de un microfilm, trimis din Damasc, care trebuia abia tradus.

Și timp de aproape un an, Feodor Șumovski n-a mai știut iarăși ce înseamnă liniștea. S-a retras în atmosfera tihnită a Biroului arab și a muncit dîrz, săptămîni și luni de-a rîndul. Rezultatul? Apariția primei traduceri complete a cărții. Această lucrare pasionantă este o amplă enciclopedie maritimă a secolului al XV-lea. Ea cuprinde douăsprezece foloase (capitole). Cel dintîi se ocupă de problema originii navigației și a acului magnetic, al doilea este o enumerare a calităților profesionale și etice care se cereau unui timonier. Iar următoarele capitole sînt consacrate astronomiei maritime, conducerii vasului, vechilor geografi și astronomi, descrierii celor mai mari 10 insule din lume. Ultimul capitol este cartea de pilot a Mării Roșii.

Cineaștii amatori

Ați auzit de cineaștii amatori din Uniunea Sovietică? E o mișcare încă tînără, dar care se dezvoltă impetuos și despre care se va vorbi mult într-o bună zi.

Pînă acum se pot deosebi trei feluri de activități în acest domeniu. Cea mai răspîndită e aceea a filmului-album de familie. Deși la prima vedere nu prezintă nici un interes social această formă ascunde totuși și ea certe posibilități de revelare a gustului artistic.

Un al doilea soi de activități este acela al filmelor create de cineaști amatori grupați în Societăți cinematografice, pe lîngă Uniunile de scriitori, compozitori, artiști plastici, pe lîngă Uniunea teatrală din U.R.S.S., organizații turistice etc. Aceste filme sînt discutate în cadrul unor consfătuiri la care asistă și cineaști profesioniști.

În sfîrșit, cea de a treia formă de activitate a cineaștilor amatori este aceea a studiourilor organizate pe lîngă uzine, case de cultură, institute, școli, case de pionieri, colhozuri și sovhozuri. Numai la Moscova sînt astăzi treizeci de studiouri cinematografice de amatori.

Pe lîngă Uniunea cineaștilor din U.R.S.S. a fost creată o secție de cineaști amatori și acum se fac pregătiri în vederea unui viitor concurs pentru cel mai bun film creat de amatori. Spre a sublinia însemnătatea pe care o acordă Uniunea cineaștilor acestei activități, mai dorim numai să amintim că conducătorul secției de cineaști amatori este cunoscutul regizor Grigori Roșal.

Avem așa dar de a face cu o nouă varietate de activitate culturală de masă, corespunzătoare noilor posibilități tehnice ale Uniunii Sovietice și noilor posibilități materiale ale omului sovietic.

Artistul și arta lui

Într-o suită de reflecții intitulată *„Artistul și vremea lui"*, publicată în revista *„Okteabr"*, pictorul sovietic Evgheni Kibrik face o seamă de considerații asupra trudei artistului, definind ceea ce înțelege el prin artă în general, prin arta realistă și prin arta abstractă în particular.

Ne permitem a reproduce cîteva din notațiile sale, interesante, fără îndoială, prin maturitatea de gîndire pe care o mărturisesc dar și prin prospețimea sufletească și prin optimismul pe care le degajă.

„De ce iubim arta?" — se întreabă artistul sovietic. Și tot el răspunde: *„Pentru că ne descoperă ceea ce e frumos în mediul ambiant, insuflîndu-ne bucurie, dăruindu ne puteri noi, făcîndu-ne viața mai plină, mai demnă de trăit.*

Iubim opera de artă pentru că respiră poezie, pentru originalitatea ei rară, unică, pentru vitalitatea ei febrilă, pentru măiestria cu care artistul își exprimă gîndurile și simțămintele.

În același timp Evgheni Kibrik subliniază cît de grea e truda artistului, ale cărui eforturi nu sînt totdeauna încununate de succes. *„Se întîmplă cu o muncă grea și onestă să se sfîrșească cu un insucces, ceea ce înseamnă de multe ori o adevărată tragedie pentru artist. Căci succesul, aprobarea publicului mulțumesc nu numai orgoliul artistului, dar sînt și singura justificare a muncii lui, dat fiind că artistul crează pentru societate, pentru oameni, iar dacă oamenii rămîn nepăsători față de opera lui înseamnă că a muncit în zadar, că în zadar s-a chinuit, a căutat, a dat deoparte atîtea piedici, făurindu-și cu trudă opera lui".*

Încercînd să definească arta abstractă, artistul sovietic scrie: *„Care-i sensul artei abstracte și întrucît are această artă un sens? Oamenii sovietici ridică deseori această întrebare în întîlnirile cu artiștii și în revistele de artă.*

Dacă e să răspundem pe scurt, atunci putem spune că sensul artei abstracte trebuie căutat în împrejurarea că artistul întoarce spatele vieții, încetînd să mai găsească în ea un izvor de forță și bucurie, întoarce spatele rațiunii și logicii înspăimîntat că acestea l-ar putea readuce la realitate și dorește să evadeze în lumea tulbure a subconștientului, chemînd de aici forme și culori străine care nu amintesc de fel obiectele și natura înconjurătoare".

● În ultimul său număr, revista sovietică „Inostrannaia Literatura" publică versuri din Tudor Arghezi, iar la rubrica intitulată „După cel de al III-lea Congres al scriitorilor din U.R.S.S." un articol de Mihai Beniuc.

● La Moscova începe Decada artei și literaturii karele.

● Balerinii sovietici și-au încheiat turneul întreprins în țările Americii Latine. În decurs de două luni, artiștii sovietici au dat 42 de spectacole în Venezuela, Columbia, Mexic, Cuba, Jamaica, Brazilia, Chili și Argentina.

● Institutul de Istorie al Academiei de Științe a U.R.S.S. a scos de sub tipar cel de al XIV-lea volum din operele lui Hegel.

● La Buenos Aires a avut loc cel de al 21-lea Congres internațional al fiziologilor, la care au participat peste 1.000 de delegați din 30 de țări. Delegația Uniunii Sovietice, formată din 35 de membri, a prezentat 20 referate.

● „Cîntec de primăvară" se numește prima operetă națională osetină, consacrată satului colhoznic.

● La Montevideo s-a deschis o expoziție a cărții medicale sovietice. La expoziție sînt prezentate 500 de cărți și reviste tipărite în diferite limbi.

● În Editura Academiei de Științe a U.R.S.S. a apărut o culegere de studii și articole despre opera lui F. M. Dostoievski.

Volumul cuprinde o amănunțită analiză istorică și literară a principalelor opere ale marelui scriitor: „Crimă și pedeapsă", „Fraților Karamazov", „Idiotul", „Amintiri din casa morții" etc.

● Spectacolele date în Australia de artiștii Teatrului Mare se bucură de un deosebit succes. Artiștii sovietici au prezentat la Melbourne 9 spectacole la care au asistat aproximativ 25.000 de spectatori. „O măiestrie cu adevărat uluitoare", „O înaltă măiestrie", „Marele balet strălucește din nou" — astfel sînt intitulate numeroasele cronici apărute în presa australiană.

● La Belgrad s-a deschis o expoziție de artă plastică sovietică.

● Colaboratorii Academiei de Științe a U.R.S.S. lucrează la editarea „Istoriei universale", din care primele cinci volume au și apărut.

Apariția acestei lucrări constituie un eveniment de seamă nu numai în viața științifică a U.R.S.S., ci și de peste hotare. Este prima încercare de a face o prezentare a istoriei universale pe baza metodologiei marxist-leniniste.

Semnele timpului

„Genus irritabile"

Romanii spuneau că poeții fac parte din „genus irritabile". Ceea ce pe românește ar veni „soi țîfnos". Mai tîrziu, această lapidară și expresivă formulă s-a extins asupra tuturor artiștilor. Li se atribuie acestora un caracter imposibil, o mare susceptibilitate, o nervozitate manifestată prin explozii în lanț, și mai ales, o fără de margini gelozie profesională.

— Ascultă-mă pe mine, îmi spunea odată un bătrîn impresar din occident. Nimic nu indispune mai mult pe un artist decît succesul altui artist. Cunosc cazuri de artiști care s-au îmbolnăvit... dar știi, îmbolnăvit în cel mai propriu înțeles al cuvîntului, din cauza succesului confraților lor. Ce vrei, „genus irritabile"!

Meseria pe care o am m-a adus în contact cu mulți artiști. Experiența mea cu ei este oarecum diferită de cea a colegului meu din vest. Iată o dovadă, printre multe altele:

În ianuarie anul trecut, Filarmonica de stat „George Enescu" din București a întreprins un mare turneu în Uniunea Sovietică. Sub conducerea lui George Georgescu și a lui Mircea Basarab, orchestra noastră a concertat la Chișinău, Kiev, Moscova și Leningrad. Detalii despre succesele dobîndite atunci au fost publicate la vremea lor în ziare și nu intenționez să le relatez aci. Aș vrea să mă opresc numai puțin asupra concertului de la Moscova.

În încăpătoarea sală „Ceaikovski", publicul a ascultat piesele executate într-o tăcere reculeasă, urmărind cu o concentrată atenție gestica elegantă și plină de prestanță a maestrului George Georgescu. După Rapsodia I-a de Enescu, au urmat cîteva secunde de liniște atît de totală, încît părea nefirească. Apoi au detunat aplauzele, asurzitoare și nesfîrșite, obligîndu-l pe dirijor să se întoarcă iar și iar la pupitru.

La sfîrșitul concertului, după execuția Simfoniei a II-a de Brahms, publicul a izbucnit pur și simplu în ovații. În picioare, ascultătorii au aclamat timp de aproape jumătate de oră pe dirijor și pe membrii orchestrei, cărora emoția le umezea ochii.

A trebuit să se dea un bis: poemul simfonic „Till Eulenspiegel" de Richard Strauss. Și din nou aplauzele și strigătele de bravo s-au revărsat, ca un neștăvilit talaz, peste orchestră și conducătorul ei.

Obosiți mai mult de bucuria triumfului decît de eforturile depuse, artiștii noștri s-au îndreptat în cele din urmă spre cabinele lor. Aci i-au întîmpinat din nou aplauze și aclamații. De data aceasta, cei care băteau din palme și strigau „bravo" erau colegii de breaslă ai românilor. Membrii orchestrei simfonice din Moscova veniseră special în culise pentru a face o manifestație de simpatie confraților din București. În fruntea lor, se găsea un vechi prieten al României, dirijorul Anosov. Acesta s-a dus la George Georgescu, l-a îmbrățișat și i-a spus:

— Vă mulțumesc pentru minunata „seară" pe care ne-ați oferit-o!

Urmînd exemplul dirijorului lor, fiecare dintre membrii orchestrei din Moscova s-a dus la colegul lui de partidă din orchestra românească, i-a umplut brațele de flori și l-a felicitat pentru succesul obținut. La flacăra pură a prieteniei au ars și barierele de limbă. Unii vorbeau rusește, ceilalți românește și totuși, ceea ce trebuia înțeles se înțelegea: că fără umbră de invidie, moscoviții se bucurau, ca de un succes propriu, de biruința artistică repurtată de bucureșteni, aici, în orașul lor.

...„Genus irritabile"! Nu toate dictoanele latine sînt aplicabile zilelor noastre. Dar să nu avem pretenții exagerate de la străvechii cetățeni ai Romei! Puteau ei să prevadă socialismul?

N. Minei

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni, 10 lei; pe 6 luni 20 lei; pe un an, 40 lei.

ARMELE LIBERTĂȚII

23 August 1944 marchează începutul revoluției populare, care a schimbat din temelii situația economică, politică și socială a Romîniei.

Comuniștii sînt acei care ne-au călăuzit pașii prin bezna anilor de teroare, asuprire și mizerie spre limanul luminos al lui 23 August 1944. Partidul Comunist Romîn a fost singurul partid care a demascat cu tărie regimul burghezo-moșieresc, de cruntă exploatare a maselor, s ngurul partid care a mobilizat masele la luptă împotriva odiosului război antisovietic. Pentru a-i înăbuși glasul, partidul a fost interzis, iar mulți comuniști zăbreliți în temnițe și trimiși în fața plutoanelor de execuție. Și totuși lupta comuniștilor a continuat, în ciuda represaliilor și a măsurilor polițienești, intensificîndu-se și mai mult în anii războiului antisovietic.

Linia politică cu privire la organizarea și înfăptuirea insurecției armate a fost elaborată încă la sfîrșitul anului 1943 de către cadrele devotate ale Partidului Comunist în frunte cu tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej. Pentru traducerea în viață a acestei linii politice, partidul a trecut la organizarea formațiunilor de luptă patriotice alcătuite în primul rînd din muncitori.

La 20 august 1944 Armata Sovietică a declanșat irezistibila ofensivă pe frontul sovieto-german dintre Carpați și Marea Neagră. In cîteva zile de lupte a fost nimicit grosul forțelor hitleriste cunoscute sub denumirea „Ucraina de Sud" și care totalizau peste 600.000 de oameni. In aceste condiții prielnice, cînd panica și deruta cuprinseseră autoritățile fasciste monarhia și partidele reactionare, iar ura și revolta poporului împotriva bandelor hitleriste crescuseră năvalnic, Partidul Comunist Romîn a declanșat insurecția armată. La 23 August 1944 guvernul fascist a fost arestat, obiectivele hitleriste au fost încercuite. Este un prilej de îndreptățită mîndrie patriotică pentru noi că armata română, răspunzînd chemării Partidului Comunist Romîn a întors armele împotriva Germaniei fasciste, adevăratul dușman al țării și poporului romîn.

Insurecția armată a marcat începutul participării Romîniei la războiul antihitlerist. In timp ce o parte din diviziile române dezarmau trupele fasciste, trupele române din Transilvania și Banat împiedicau prin eforturi eroice pătrunderea forțelor hitleriste din exterior în spre Carpații meridionali. După sosirea unităților sovietice în Transilvania și Banat, raportul de forțe s-a schimbat radical. Curînd, șase armate ale Frontului 2 Ucrainean, alături de care luptau și două armate române, au trecut la ofensivă.

Impotriva trupelor fascisto-hitleriste din țară au luptat cu vitejie 30 de divizii române, un corp aerian, flotila de Dunăre și alte formațiuni ale armatei române. La 25 octombrie 1944 trupele Frontului 2 Ucrainean, în care erau încadrate și diviziile românești, au dat ultima luptă pentru eliberarea completă a Romîniei. Eliberarea orașelor Satu Mare și Carei — și odată cu aceasta a întregii noastre Patrii — a fost salutată de Moscova. Capitala marii noastre prietene, cu 20 de salve din 224 tunuri. Nu vom uita niciodată pe bravii ostași sovietici, care prin lupta lor au creat condiții favorabile desfășurării insurecției armate din țara noastră și care au căzut pentru eliberarea Romîniei.

După eliberarea completă a teritoriului țării noastre, 16 divizii românești, între care și divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu" înființată în 1943 pe teritoriul Uniunii Sovietice, corpul aerian romîn și alte unități reorganizate după cerințele războiului au continuat lupta pînă la completa zdrobire a Germaniei fasciste. Luptînd în cadrul Frontului 2 Ucrainean, forțele române au participat la operația de la Debrețin, operația de la Budapesta și operația de la Praga, acționînd în Ungaria și Cehoslovacia.

In total, în perioada august 1944 — mai 1945 la războiul antihitlerist au participat 355.000 ofițeri și soldați romîni, iar pierderile armatei române s-au ridicat la peste 170.000 de oameni, morți, răniți și dispăruți.

Pe timpul celor 260 zile de război, trupele române au înaintat prin lupte grele peste 1000 de km., eliberînd 3831 de localități, dintre care 53 orașe; au participat la eliberarea marilor centre populate — Cluj Oradea, Debrețin, Budapesta, Lucenec, Bratislava; au provocat mari pierderi inamicului, între care peste 103.000 prizonieri.

Faptele de vitejie și eroism săvîrșite de ostașii romîni pe frontul antihitlerist își au izvorul în justețea cauzei pentru care luptau — cauza eliberării poporului. Năzuințele luptătorilor de pe front erau aceleași cu ale maselor populare din interiorul țării. Răspunzînd chemării Partidului Comunist Romîn — „Totul pentru front, totul pentru victorie!" oamenii muncii nu au precupețit nici un efort în vederea aprovizionării frontului cu tot ceea ce era necesar pentru obținerea victoriei. Mii de voluntari din rîndurile muncitorilor țăranilor și intelectualilor legați de popor se înrolau în armată pentru a lupta cu arma în mînă împotriva fascismului. Insuflețiți de un puternic patriotism, ostașii romîni săvîrșeau în masă acte de eroism.

Pentru eroismul de care au dat dovadă în luptele împotriva fascismului, unitățile române au fost citate de numeroase ori în comunicatele militare oficiale sovietice, iar peste 100.000 de soldați, subofițeri și ofițeri au fost decorați cu ordine și medalii românești, sovietice și cehoslovace.

In lupta comună împotriva fascismului s-a cimentat prietenia și frăția de arme romîno-sovietică, care se întărește necontenit.

Așa cum în timpul războiului antifascist, prietenia și frăția de arme romîno-sovietică a constituit un factor important în cucerirea de către poporul romîn a adevăratei sale independențe naționale, în anii de după război prietenia romîno-sovietică stă la baza succeselor noastre în domeniul dezvoltării economice și culturale a țării, al întăririi puterii de apărare a patriei noastre, al creșterii prestigiului Republicii Populare Romîne pe arena internațională.

general-maior
Constantin Ionescu

15 ANI, 15 TREPTE SPRE INALȚIMI

1959 XV 1944

Au trecut cincisprezece ani? Au trecut cincisprezece primăveri, cincisprezece veri și cincisprezece toamne? Parcă n-am avut nici o iarnă. Meteorologia a căpătat ceva din poezia și ceva din dulceața cuvîntului de dragoste. Iubim de cincisprezece ani încoace și sîntem copleșiți de fericirea de a ne fi regăsit după un întuneric adînc prietinul nostru cel mai bun, cel mai generos și cel mai plin de nezdruncinată credință din toți cîți i-a știut și numărat istoria milenară a norodului nostru. Parcă ieri, în plină beznă antonesciană, ascultam cu urechea lipită de aparatele acoperite cu pături clopotele superbe ale Kremlinului, acordurile pline de speranță ale Internaționalei și vestea grandioasei bătălii și victorii de la Stalingrad. Și iarăși, parcă ieri s-au vărsat în flăcărații urmași ai lui Pavel Korceaghin și Ceapaev la Stînca Rosnovanu și pe urmă, parcă tot ieri au intrat în București insurecției armate antifasciste, prin poarta deschisă sărbătorește a Colentinei. Parcă ieri am zărit tunetul de foc al rachetelor cu nume gingaș de fată de la Don, Katiușa, izbind în poarta de beton a Turzii, în poarta de fier a Clujului, în poarta de aramă a Tîrgului Mureș și în aceea de aur a Băii Mari. Și parcă tot ieri, cot la cot cu feciorii blonzi ai Niprului și cu cei negricioși ai Gruziei, cu neînfricații siberieni și cu băștinașii Donbassului eroic, am bătut la rînd-uri, cu cele șaisprezece divizii românești la porțile Budapestei și la acelea ale Banskăi Bistrița, în Tatra cehoslovacă.

Parcă ieri au fost toate clipele grele și victoriile, speranțele și bucuriile marelui război pentru libertatea noastră și a omenirii întregi.

Au rămas mormintele gemene, ruseșt și românești, de la Arieș pînă la Bratislava, ale celor căzuți pentru cauza sfîntă a libertății. Au rămas monumentele nepieritoare, de piatră și marmură, de la București și Orașul Stalin, de la Sfîntu Gheorghe și Timișoara, de la Roman și Ploești.

Au trecut cincisprezece ani, cincisprezece trepte spre înălțimi, și am făcut, sub conducerea fermă și înțeleaptă a partidului, ceea ce nu s-ar fi împlinit nici chiar într-un secol burghez. Nu mai avem neștiutori de carte, nu mai avem pelagră și friguri palustre, construim tractoare, camioane și mașini-unelte. Construim instalații complicate de foraj și zeci de țări au descoperit în Romînia populară meșteri tot atît de buni ca și la Pittsburg și Manchester.

Țăranii noștri, pe care burghezia se rușina să-i arate lumii, călătoresc astăzi în delegații numeroase la străvechea cetate a Moscului. Îți crește inima văzîndu-i în pilcuri la fantastica universitate vie care-i marea Expoziție a realizărilor economiei naționale a U.R.S.S., învățînd de la colhoznicii din Ucraina și Kuban taina recoltelor îmbelșugate. Lumina a venit totdeauna de la răsărit și la lumina ei d-aurită s-au pîrguit nu numai tarlalele cu grîu, ci și marile noastre victorii. Am simțit mereu căldura frățească a popoarelor sovietice, prietenia lor fiind condiția primordială a construcției noastre socialiste. La vechea și glorioasa tradiție a prieteniei ruso-române se adaugă de cincisprezece ani încoace solidaritatea nepieritoare a idealului comun, înfăptuirea visului de aur al umanității, comunismul.

Au trecut numai cincisprezece ani de la eliberarea noastră de sub călcîiul cizmelor nazisto-antonesciene, de cînd ne-am ridicat din beznă și tată-ne azi patria în grupul de țări care alcătuiesc avangarda umanității întregi, una din mesagera înflăcărată și credincioasă a lumii noi. In statisticile internaționale eram odinioară o recordmană a durerilor și înapoierii. Azi, țări străine ne cer să le arătăm modul rapid în care am lichidat analfabetismul. Raportați la numărul hectarelor aveam cei mai mulți țărani fără pămînt și cele mai primitive unelte agricole, arta de pămînt în locul batozei, plugul de lemn în locul tractorului. Azi construim nu numai batoze, ci și combine și tractoare. Pe vremea burgheziei n-aveam nici măcar un institut de cercetări asupra porumbului. Azi se fac intense cercetări cu privire la aplicarea izotopilor în agrotehnică. Sîntem printre puținele țări ale lumii care avem un institut, dotat la un înalt nivel, de cercetări nucleare. Pentru toate bucuriile și victoriile noastre ne gîndim cu recunoștință la marea noastră prietenă de la răsărit. Sărbătoarea sărbătorilor noastre, ziua de 23 August, este și o expresie a prieteniei romîno-sovietice, prietenie pe care poporul romîn o socotește unanim ca un reazim de nădejde al independenței noastre naționale, chezășie a victoriilor viitoare pe drumul de aur al socialismului.

Petru Vintilă

NUMELE EROILOR SINT NEMURITOARE

In august 1944, cînd ostașii sovietici împreună cu divizia de voluntari romîni „Tudor Vladimirescu" înaintau spre Apus, eliberînd poporul romîn de sub jugul cotropitorilor fasciști, am rămas deosebit de impresionat de mizeria cruntă în care se zbăteau pe atunci țăranii romîni. Simțeai o strîngere de inimă cînd vedeai copiii în zdrențe, femeile cu fața ofilită.

Observînd emoția mea, un soldat, de loc din Buzău, mi-a spus: „Da, poporul nostru duce o viață foarte grea. Oamenii muncesc în sudoarea frunții din noapte pînă în noapte și uneori n-au pe masa lor săracă nici măcar o bucată de mămăliguță. Ați văzut cît e de harnic și de primitor poporul nostru dar fericirea l-a ocolit pînă acum. Nu-i nimic, de acum înainte totul o să se schimbe. O să ne făurim o viață nouă, cu totul altă decît cea pe care am îndurat-o pînă acum. Veniți la noi peste vreo 10—15 ani și n-o să mai recunoașteți Romînia noastră dragă"

Milioane de oameni ca flăcăul acesta simplu din Buzău au ridicat din cenușă și ruini o patrie nouă, au descoperit, pentru binele poporului, bogățiile ei inepuizabile, au adus pe fața oamenilor zîmbetul, iar în casele lor fericirea și bunăstarea, au transformat Romînia iubită într-o grădină care înflorește, în familia celorlalte țări ale lagărului socialist.

Recent, cînd mă plimbam pe străzile Bucureștiului și Clujului, Timișoarei și Iașului, cînd admiram secțiile modern utilate ale uzinei „23 August" și atelierele feroviarilor din Iași, cînd am stat de vorbă cu muncitoarele fabricii de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej" din București și cu membrii gospodăriei agricole colective din comuna Pecul Nou, în mintea mea au reînviat cu deosebită limpezime cuvintele flăcăului din Buzău. Și m-am minunat de clarviziunea lui.

Azi, în ziua glorioasei și măreței sărbători naționale a poporului frate romîn, îți trimit ție, dragul și viteazul meu prieten, vouă tuturor, iubiți tovarăși de luptă, un salut fierbinte și cele mai sincere urări cu prilejul celei de a 15-a aniversări a eliberării voastre de sub jugul fascismului. Să ridicăm paharul și să ne amintim, prieteni, de luptele noastre comune împotriva hitleriștilor, de la Sfîntu Gheorghe, Tg. Mureș și Oradea Mare, de la Debrețin și din Tatra. După victoria asupra dușmanului, noi ne-am întors acasă, la munca noastră pașnică și creatoare. Dar mulți dintre tovarășii nostri au rămas acolo, pe cîmpul de luptă, dîndu-și viața pentru viitorul fericit al oamenilor muncii. Vor trece ani, vor trece veacuri dar urmașii nu vor uita numele eroilor care s-au jertfit pentru surîsul fericit al copiilor, pentru libertatea pămîntului natal, pentru zorii senini ai omenirii.

Cu prilejul marii voastre sărbători, oamenii muncii din Moldova Sovietică vă doresc, iubiți frați romîni, noi succese în numele fericirii și al bunăstării poporului, în numele prieteniei și al păcii în întreaga lume.

Artiom Lazarev
ministrul Culturii al R.S.S. Moldovenești, președintele filialei din R.S.S. Moldovenească a Asociației de prietenie sovieto-română.

PREȚUIREA CULTURII ROMINEȘTI

O cultură militantă

La cincisprezece ani de la eliberarea de fascism, cultura noastră prezintă trăsături noi în cîteva laturi esențiale, care măsoară înaintarea țării noastre spre socialism. Principalul stă în spiritul ei partinic, militant pentru noua orînduire. Oameni de cultură și artă, în marea majoritate, își desfășoară munca lor de creație legînd-o în mod direct de obiectivele concrete ale construcției socialiste și fac să se transmită de-a lungul întregii lor activități, ca un singe viu, acea atitudine, acea ținută morală, acel sistem de principii în viață, care caracterizează pe comuniști.

Vorbind despre sarcinile artei, Lenin spunea acum aproape patru decenii: „Arta aparține poporului. Prin rădăcinile ei cele mai adînci, ea trebuie să pătrundă în însuși grosul maselor largi muncitoare. Ea trebuie să fie pe înțelesul acestor mase și iubită de ele. Ea trebuie să unească simțirea, gîndirea și voința acestor mase, să le ridice. Ea trebuie să ridice artiști din sînul ei și să i dezvolte".

Se înțelege că aceste sarcini aparțin deopotrivă culturii în genere. Caracterul popular al culturii și artei noastre se realizează astăzi, datorită unui sistem întreg de împrejurări și condiții, printr-o continuă influențare reciprocă între cultură și mase. Socialismul începe acolo unde milioane de oameni își însușesc cultura — această lozincă exprimă una din laturile acestui proces, cealaltă latură privește felul în care se constituie și se dezvoltă cultura socialistă, prin aportul și experiența maselor, prin contribuția lor creatoare, care sînt hotărîtoare. In cei 15 ani, a fost lichidată tendința de izolare a culturii față de mase și în același timp a fost lichidată neputința celor mai largi mase de a ajunge la cultură și de a o crea.

Literatura și arta noastră, știința și tehnica se află astăzi, în Romînia democrat-populară, într-o mare înflorire, datorită legăturii cu poporul constructor al socialismului, datorită îndrumării de către partid. In trecut au existat numeroase cazuri cînd oamenii de cultură și de artă s-au izolat de societatea vremii lor, au rupt punțile de legătură între munca lor creatoare și orînduirea contemporană lor. Aceasta din cauza deosebirii fundamentale dintre țelurile lor, care erau generoase, umane, și scopurile antiumane, egoiste, individualiste ale claselor dominante. Izolarea acelor oameni de artă și cultură dobîndea în acest fel caracterul unui protest conștient împotriva orînduirii bazate pe exploatare; ea devenea un act pozitiv, cetățenesc.

Epoca noastră a lichidat antagonismul dintre scopurile culturii și artei adevărate, care sînt umane, active, creatoare, și între obiectivele maselor. Socialismul a înfăptuit această importantă realizare, imposibilă în trecut, ca între țelurile marilor poeți, oameni de știință, inventatori etc., și între țelurile orînduirii, ale regimului de stat să existe o comuniune deplină, o sprijinire reciprocă neîntreruptă.

De aici și caracterul realist al culturii și artei noastre. Intemeiate pe realități și urmărind să slujească dezvoltarea realităților socialiste, cultura și arta noastră contemporană sînt oglinda vieții actuale a poporului și în același timp unul din principalii factori transformatori ai acestei vieți în direcția socialismului și comunismului. Aceasta este împrejurarea care explică marea eficacitate socială a culturii și artei noastre și atașamentul poporului față de noile forme de cultură și de artă; aceasta explică și ritmul dezvoltării furtunoase a culturii și artei noastre, care urmăresc să țină pasul cu dezvoltarea realității, cu înaintarea conștiinței socialiste, și încearcă chiar a depăși actualitatea, descoperind în prezent elementele viitorului. Caracterul optimist, activ al artei noastre, caracterul creator al culturii noastre se datoresc acestui puternic realism care le stă la bază și care asigură legătura cu viața, posibilitatea practică de intervenție în viață.

Un alt caracter al culturii noastre actuale îl dau universalitatea ei constantă, datorită conținutului ei socialist și spiritului ei partinic, și în același timp puternica ei apartenență națională, specificul ei romînesc evident.

Cultura și arta noastră populară au asimilat și asimilează — în forme proprii, specifice modului de viață și gîndire a poporului nostru, ființei lui, — toate formele artei universale, clasice și contemporane, și în primul rînd acelea ale tezaurului nostru anterior și ale culturii și artei revoluționare sovietice.

In arta și cultura sovietică noi am găsit adevărate modele, care au avut un rol de seamă în aflarea căilor noastre proprii, întrucît cultura sovietică este expresia unui popor cu o mare experiență în străbaterea victorioasă a drumului pe care a pornit și poporul nostru. Formele șovine, naționaliste, exclusiviste și înguste, care au atacat în trecut și au împuținat creația multor oameni de artă și cultură, au fost cu totul depășite, în favoarea unui spirit universal larg, întemeiat pe internaționalismul proletar și pe țelurile socialiste comune. Aceasta a eliminat rădăcinile cosmopolitismului, gratuității, atemporalității operelor de cultură și de artă. Tocmai acest lucru a fost determinant pentru înflorirea formelor celor mai frumoase ale culturii și artei naționale. In acest fel se explică dezvoltarea culturii și artei minorităților naționale din țara noastră, care participă cu contribuția lor valoroasă la constituirea tezaurului spiritual comun al Romîniei democrat populare.

Acest complex de trăsături noi ale culturii și artei noastre reprezintă pasul uriaș înainte, cu care ne prezentăm la marea sărbătoare a celei de-a 15-a aniversări a eliberării. Savanți și artiști de seamă, aparținînd tuturor generațiilor, de la Mihail Sadoveanu și Constantin I. Parhon la scriitorul Titus Popovici și cîntărețul Nicolae Herlea; de la fizicianul Horia Hulubei și arhitectul Cezar Lăzărescu, de la dirijorii George Georgescu și Constantin Silvestri la actrița Olga Tudorache și violonistul Ștefan Ruha; — toți aceștia, aparținînd celor mai variate domenii ale activității spirituale și ale creației, fac înălțimea țării, și dincolo de hotarele ei, prestigiul artei și culturii noastre, națională în formă și socialistă în conținut.

Acestea le datorăm îndrumării de partid, spiritului partinic cu care epoca noastră a înzestrat orice activitate spirituală. Acestea le datorăm poporului nostru, constructor al socialismului, care cinstește în aceste zile a cincisprezecea aniversare a celei mai importante dintre sărbătorile sale naționale.

Mihai Gafița

MINSK

Un program bogat

Zilele culturii romînești *ce se vor desfășura în Bielorusia Sovietică între 25 august și 4 septembrie au menirea de a face cunoscute maselor largi ale poporului bielorus realizările poporului romîn în domeniul făuririi orînduirii democrat-populare, succesele obținute de cultura romînească, națională în formă și socialistă în conținut.*

La 25 august, la Teatrul Mare de Stat de operă și balet din Minsk va avea loc deschiderea festivă a Zilelor culturii romînești. *Cu această ocazie, M. A. Minkovici, prim locțiitor al ministrului Culturii al R.S.S. Bieloruse, va face o amplă expunere urmată de un concert festiv, la care își vor da concursul Ansamblul U.T.M. și Ansamblul de Stat de cîntece și dansuri al R.S.S. Bieloruse.*

La Muzeul de stat de artă din orașul Minsk se va deschide o expoziție de artă plastică romînească, la Palatul de cultură al sindicatelor, — o expoziție documentară de fotografii care oglindesc realizările Republicii Populare Romîne în construcția socialistă, iar la Palatul culturii din Gomel va funcționa expoziția „Grafica maeștrilor romîni". La Biblioteca „Lenin" din Minsk oamenii muncii bieloruși vor putea viziona expoziția de cărți romînești.

Pentru ca poporul bielorus să poată cunoaște și mai bine realizările poporului romîn în construirea socialismului, comitetele orășenești și raionale de partid din republica noastră, în colaborare cu Asociația republicană pentru răspîndirea cunoștințelor politice și științifice, vor organiza expuneri și conferințe pe tema „R.P.R. pe drumul socialismului".

Ziarele republicane și regionale vor publica articole consacrate realizărilor poporului romîn în construcția socialistă, iar Comitetul de radio și televiziune va organiza emisiuni speciale închinate culturii țării prietene.

In unele centrele de regiune și în orașele industriale mari, în colhozuri și sovhozuri vor avea loc adunări ale oamenilor muncii.

Intregul nostru popor așteaptă cu nerăbdare sosirea delegației de oameni de cultură romîni și a Ansamblului U.T.M. In timpul vizitei lor în republica noastră, oaspeții romîni vor face cunoștință cu realizările poporului bielorus în dezvoltarea economiei naționale, a științei, culturii și artei sale. Delegația romînească va vizita întreprinderi și instituții, colhozuri și sovhozuri, muzee, instituțe de învățămînt din Capitala Bielorusiei și alte orașe, ca Vitebsk, Moghilev, Gomel, Brest, Grodno etc.

In cadrul Zilelor culturii romînești *vor avea loc concerte în cele mai mari săli din Minsk, Vitebsk, Gomel, în cluburi de uzine și fabrici, pe estradele din parcuri. Repertoriul acestor concerte va fi alcătuit din creații ale muzicii populare și ale compozitorilor romîni. Își vor da concursul atît artiști romîni, cît și formații bieloruse, în frunte cu Ansamblul de Stat de cîntece și dansuri, condus de cunoscutul dirijor A. Țitovici, precum și Filarmonica de Stat.*

Zilele culturii romînești în Bielorusia *vor contribui la apropierea și mai strînsă între popoarele Uniunii Sovietice și Romîniei, la întărirea prieteniei și a colaborării între poporul romîn și bielorus. Ele vor constitui un nou aport la colaborarea frățească între țările socialiste, la opera de consolidare a păcii în întreaga lume.*

Ivan Kozlov
președintele Prezidiului Asociației bieloruse de prietenie și legături culturale cu țările străine

TALLIN

Idealuri comune

Noi, estonienii, știm că poporul romîn sărbătorește la 23 August nașterea celei mai însorite zile din istoria Romîniei. Impărtășim din toată inima bucuria prietenilor romîni, de care în trecutul apropiat ne-a legat o soartă comună și de care acum ne leagă idealuri comune. Cum altfel poate fi explicat interesul viu al poporului nostru față de această minunată țară, față de minunatul ei popor? Acest interes a crescut nemăsurat acum, în ajunul mari voastre sărbători, în preajma aniversării a 15 ani de la insurecția armată din Romîna. Ne interesează tot. Vrem să știm cum s-a născut în focul luptei glorioasul Partid al clasei muncitoare, cum s-au acoperit de glorie eroicele divizii romînești care, cot la cot cu ostașii noștri sovietici au luptat împotriva armatelor hitleriste, cum, suflecîndu-și mînecile, muncitorii romîni au pus cărămidă peste cărămidă înălțînd mărețul edificiu al unei vieți noi. Da, despre toate vrea să afle poporul estonian: despre luminile Bicazului, despre sondele Văii Prahovei, despre harnicii constructori de tractoare din Orașul Stalin, despre vinul romînesc de viață lungă de la Cotnari și despre secretul tinereții descoperit de endocrinologii romîni, despre operele marelui scriitor Mihail Sadoveanu, despre cîntecul „Ciocîrliei" și despre surîsul lui Vasiliu Birlic. Intr-un cuvînt, despre tot ce se referă la Republica Populară Romînă, la unul din cei mai activi membri ai lagărului păcii, democrației și socialismului.

Din inițiativa Asociației estone de prietenie și relații culturale cu țările străine și a Ministerului Culturii din R.S.S. Estonă, în republica noastră va avea loc Decada culturii R.P.R., consacrată marii sărbători naționale a Romîniei. In cluburi, case raionale și populare din țara noastră se vor face expuneri, se vor ține conferințe, vor fi organizate seri literare, expoziții documentare și de fotografii, spectacole etc. Nenumărate echipe de artiști amatori vor interpreta scenete romînești, cîntece și dansuri din bogatul tezaur al poporului romîn. La 22 august, în capitala republicii noastre, Tallin, în clădirea Palatului artei se va deschide o mare expoziție fotografică ce înfățișează succesele Romîniei pe drumul construirii socialismului, precum și o bogată expoziție a cărții romînești. In același timp, în capitală și în centrul universitar Tartu va începe festivalul filmului romînesc în cadrul căruia vor fi prezentate: „Două loturi", „Alarmă în munți", „Moara cu noroc", „Vultur-101", „Nep în garnistului", „Directorul nostru" și altele.

Filarmonica de stat a R.S.S. Estone va organiza un ciclu de concerte la Tallin și în alte orașe și centre raionale. Maestrul emerit al artei, prof. Vladimir Alumă, va executa capodoperele muzicale ale lui George Enescu. Operele muzicale romînești vor fi interpretate și de alți cîntăreți de seamă, printre care artistul poporului Tüt Kuusik, artistul emerit al R.S.S. Estone, Viktor Gurievi, artista de operă Esther Lepa și alții. Teatrul dramatic academic de stat va pune în scenă piesa „Omul cu mîrțoaga" de G. Ciprian.

Decada culturii romînești este și prilejul unei bogate activități editoriale. Editura de stat a apărut, în limba estonă, romanul lui Petru Dumitriu „Pasărea furtunii". Recent a apărut o culegere de nuvele romînești, iar pentru echipele de artiști amatori au văzut lumina tiparului „O întîmplare" de Horia Lovinescu și „Un lapi necugetat" de Ludovic Bruckstein.

Dacă prin programul manifestărilor prevăzute să aibă loc în cadrul Decadei vom reuși să satisfacem interesul opiniei publice de la noi față de Romîna, în mare măsură vom datora aceasta A.R.L.U.S.-ului. Bucureștiul ne-a pus la dispoziție foarte multe cărți, afișe, fotografii ș.a. care ne-au înlesnit și stimulat activitatea.

Raul Viies
vicepreședinte al Asociației estone de prietenie și relații culturale cu țările străine

Tallin, 19 august (prin telefon)

Roadele marii prietenii

de acad. P. Constantinescu-Iași
vicepreședinte al A.R.L.U.S.-ului

Poporul nostru întîmpină cea de-a 15-a aniversare a eliberării patriei cu un rodnic bilanț de realizări. Sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, clasa muncitoare, țărănimea muncitoare, intelectualitatea, au obținut mari succese în lupta pentru continua dezvoltare a industriei — în primul rînd a industriei grele — pentru transformarea socialistă a agriculturii și sporirea producției agricole, pentru înflorirea științei și culturii, pentru ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc de la orașe și sate. In cei 15 ani care au trecut de la eliberare, s-au înfăptuit mai multe realizări de seamă decît în zeci de ani de existență a regimului burghezo-moșieresc. Prin munca entuziastă a întregului popor, țara noastră s-a transformat dintr-un hinterland agrar, dintr-o feudă a puterilor imperialiste din apus, într-o țară cu o industrie proprie puternic dezvoltată și cu o agricultură în plin progres.

Așa cum a arătat tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej „**Succesele obținute de țara noastră, ca și de celelalte țări de democrație populară, sînt înlesnite în mod deosebit de faptul că ne putem sprijini în construirea noii orînduiri sociale pe înaltul nivel de dezvoltare atins în U.R.S.S., pe ajutorul multilateral și frățesc pe care Uniunea Sovietică, îndeplinind cu cinste învățăturile lui Lenin despre rolul primului stat al muncitorilor și țăranilor, îl acordă țărilor lagărului socialist**"

Relațiile de prietenie între țara noastră și marea sa vecină de la răsărit își au rădăcinile adînc înfipte în trecut. In decursul zbuciumatei sale istorii, nu o dată poporul romîn a simțit alături în clipele cele mai grele, — umărul de frate al poporului rus. Nepieritoare rămîne de asemenea amintirea glorioșilor ostași sovietici, care în timpul celui de al doilea război mondial și-au vărsat sîngele pentru eliberarea țării noastre de sub jugul fascist. In focul bătăliilor comune duse pentru zdrobirea fascismului s-a cimentat frăția de arme romîno-sovietică.

După eliberarea țării de sub jugul fascismului, cînd poporul nostru a intrat într-o nouă etapă istorică — etapă de măreț prefaceri revoluționare sub conducerea partidului — între țara noastră și Uniunea Sovietică s-au statornicit relații de prietenie trainică, de nezdruncinat, pe baza comunității de luptă și țeluri pe drumul luminos al construirii socialismului și comunismului.

Prietenia poporului nostru cu marele popor sovietic are temelii trainice, pe care nimeni și nimic nu le poate clinti. Această prietenie este pe deplin corespunzătoare intereselor noastre naționale, pentru că ea chezășuiește independența țării, pentru că răspunde năzuințelor întregului popor spre o viață mai bună.

In decursul istoriei sale, poporul nostru a cunoscut și alte „prietenii" și alte relații „de colaborare". Zeci și zeci de ani a simțit poporul nostru roadele amare ale relațiilor de inegalitate existente între Romînia burghezo-moșierească și marile puteri imperialiste. Relațiile de jaf și exploatare practicate de puterile imperialiste aveau drept rezultat călcarea în picioare a suveranității și independenței țării noastre, nesocotirea intereselor naționale ale poporului, secătuirea barbară a avuțiilor naționale, adîncirea mizeriei și suferințelor maselor muncitoare.

In contrast cu aceste realități întunecate ale trecutului, apar cu și mai multă strălucire actualele relații de prietenie și colaborare dintre țara noastră și țările sistemului mondial socialist, în frunte cu Uniunea Sovietică. Aceste relații se întemeiază pe deplina egalitate în drepturi, pe neamestecul în treburile interne, pe întrajutorarea frățească, în scopul avîntului economic și al ridicării nivelului de trai.

Fiecare om al muncii din patria noastră știe că Uniunea Sovietică ne-a ajutat să învingem urmările grele ale războiului și ale secetei care a bîntuit în perioada 1945—1946. Ajutorul masiv în cereale și alimente pe care ni l-a oferit cu generozitate Uniunea Sovietică a salvat literalmente de la moarte prin foamete sute de mii de oameni. In strînsă colaborare cu Uniunea Sovietică, care ne-a pus la dispoziție materii prime, mașini și utilaj, credite în condițiuni avantajoase, precum și uriașa ei experiență, poporul romîn, în frunte cu harnica noastră clasă muncitoare a reușit să refacă într-un răstimp scurt economia distrusă de război, pășind pe drumul larg al industrializării socialiste.

Pe baza acordurilor economice și de colaborare încheiate între țările noastre, din Uniunea Sovietică ne-au sosit instalații uzinale complexe pentru o serie întreagă de mari întreprinderi industriale, cum sînt: termocentralele de la Hunedoara, Ovidiu, Comănești, Sîngeorgiu, Paroșeni și Borzești, hidrocentralele de la Moreni și Sadu, uzina cocsochimică, fabrica de aglomerare, cuptorul de feroaliaje și alte unități siderurgice. Cu instalații de proveniență sovietică au fost înzestrate fabricile de rulmenți, de produse electroizolante, rafinării de petrol, fabricile de penicilină, de egrenat bumbac, o serie de unități din industria pielăriei, textilă și a hîrtiei.

In schimbul acestor produse de care are nevoie economia noastră națională, Romînia livrează Uniunii Sovietice diferite mărfuri, dintre care multe sînt fabricate pentru prima oară în țară, tot datorită sprijinului sovietic.

Rodnice și reciproc avantajoase sînt schimburile tehnico-științifice între țara noastră și Uniunea Sovietică. Pe baza acordurilor încheiate, Uniunea Sovietică și Republica Populară Romînă efectuează schimburi de licențe pentru invenții și perfecționări, se ajută reciproc la realizarea lucrărilor de proiectare și prospectare, la întocmirea documentației tehnice, fac schimburi de oameni de știință muncitori calificați etc. Colaborarea în acest domeniu are o mare însemnătate pentru noi, întrucît Uniunea Sovietică este țara unor gigantice realizări tehnice și științifice, care stîrnesc admirația întregii lumi.

Vorbind de schimburile tehnico-științifice, este locul să amintim însemnătatea uriașă pe care o are pentru noi însușirea și aplicarea tezaurului de experiență sovietică în toate domeniile de activitate. Se poate spune că nu există om al muncii din țara noastră care în domeniul său de activitate să nu fi simțit efectul pozitiv al acestei bogate și multilaterale experiențe, aplicată în mod creator, în condițiile concrete ale diferitelor locuri de muncă.

Paralel cu relațiile economice, au luat o dezvoltare fără precedent și relațiile culturale romîno-sovietice. Poporul nostru prețuiește din toată inima cultura și arta sovietică, nutrește sentimente de profundă admirație pentru reprezentanții ei.

In același timp, arta și cultura poporului nostru se bucură de un mare interes în rîndurile oamenilor sovietici. „Zilele culturii romînești", în R.S.S. Moldovenească și R.S.S. Ucraineană, turneul Teatrului Național „I. L. Caragiale" precum și alte manifestări mai recente, ca de pildă „Săptămîna culturii și artei romînești" în R.S.S. Letonă, „Zilele culturii romînești" în R.S.S. Bielorusă și în R.S.S. Estonă constituie tot atîtea prilejuri pentru oamenii sovietici de a-și manifesta aprecierea pentru cultura și arta romînească.

In aceste zile, cînd întîmpină marea sărbătoare a eliberării patriei de sub jugul fascist, cînd fac bilanțul realizărilor obținute în construirea socialismului, masele de oameni ai muncii din țara noastră își îndreaptă din nou gîndul lor plin de dragoste și recunoștință către Uniunea Sovietică. Intregul nostru popor muncitor își reafirmă hotărîrea neclintită de a întări și dezvolta relațiile de prietenie și colaborare cu Uniunea Sovietică — chezășia de nădejde a securității și muncii noastre pașnice a mersului înainte pe calea păcii, progresului și a socialismului.

Trăiască și să se întărească în veci prietenia indestructibilă si colaborarea frățească între poporul romîn și popoarele Uniunii Sovietice!

Orizonturi noi

de acad. Ștefan Milcu
secretar-prim al Academiei R.P.R.

Colaborarea dintre oamenii de știință romîni și sovietici a fost unul din factorii care au contribuit într-o măsură însemnată la dezvoltarea științei românești. Cei cincisprezece ani care au trecut de la eliberarea țării, marcați de marile victorii obținute de poporul nostru sub conducerea înțeleaptă a partidului, au constituit pentru știința noastră o perioadă de rodnică înflorire, de afirmare a capacității ei creatoare.

Prietenia indestructibilă dintre poporul romîn și poporul sovietic a fertilizat și domeniile de cercetare științifică, contribuind la lărgirea orizontului cercetărilor, la statornicirea bazelor materialist-dialectice în stadiul științific al tuturor fenomenelor naturale și sociale.

Dacă înainte de eliberare, cu toate opreliștele regimului burghezo-moșieresc știința sovietică a reușit să se facă cunoscută în țara noastră, după 23 August 1944 posibilitățile de contact au devenit, practic, nelimitate. Oamenii de știință de la noi au căutat să afle cît mai mult despre principiile de lucru și de organizare ale colegilor sovietici. Incă din primii ani de la eliberare, am cunoscut realizările excepționale, originalitatea structurii și a conceptiilor, eficiența excepțională a metodologiei caracteristice institutelor științifice din U.R.S.S.

Pe măsură ce masele largi conduse de partid obțineau noi succese în cadrul revoluției democrat-populare, contactul dintre oamenii de știință din cele două țări s-a dezvoltat în forme superioare, cu rezultate mereu mai valoroase. Numai în planul Academiei pe anul 1958 au figurat mai mult de 70 de teme de colaborare între oamenii de știință din cele două țări. Rezultatele acestei colaborări accelerează puternic progresele remarcabile ale științei românești.

Roadele colaborării pe acest tărîm prezintă nu numai o semnificație științifică deosebită, ci și una de înaltă valoare politică. Astfel, datorită ajutorului și colaborării cu marea Uniune Sovietică, țara noastră se numără printre țările care efectuează lucrări în domeniul fizicii atomice. Se știe că Uniunea Sovietică a furnizat Institutului de fizică atomică al Academiei R.P.R. reactorul, ciclotronul și alte instalații de înaltă tehnicitate. Aproape 100 de fizicieni atomiști s-au specializat, în ultimii ani, în Uniunea Sovietică; la Centrul internațional de cercetări atomice de la Dubna, colaborarea dintre fizicienii țărilor socialiste este deosebit de utilă pentru progresul științific al fiecărei țări în parte.

Printre modalitățile superioare de colaborare se numără și grupurile mixte de cercetători, chemate să rezolve diferite probleme de specialitate. Astfel, un grup de cercetători romîni și sovietici au lucrat împreună la redactarea tratatului de geografie al R.P.R. Timp de doi ani în fiecare vară, echipe mixte de geografi au studiat zonele caracteristice țării noastre, adunînd un vast material documentar. In ședințe de lucru, care au avut loc la București și la Moscova, a fost prelucrat acest material și au fost confruntate punctele de vedere. Primele două volume ale tratatului se găsesc sub tipar, iar cel de-al treilea este în pregătire.

In același mod se lucrează la studiul biologiei din Delta Dunării și a litoralului Mării Negre. In cei 5 ani care au trecut de la stabilirea colaborării în acest domeniu, au fost rezolvate numeroase probleme de hidrobiologie, hidrochimie, microbiologie.

O altă formă de colaborare o reprezintă sesiunile științifice comune, cum a fost, de pildă, sesiunea comună recentă consacrată problemelor de istorie modernă.

Colaborarea creatoare dintre oamenii de știință sovietici și romîni se desfășoară pe un front larg, de la fizică, chimie, geologie, geografie, agricultură, medicină și tehnică pînă la diversele domenii ale filozofiei, lingvisticei, istoriei, literaturii, economiei politice și dreptului. In cadrul relațiilor Academiei R.P.R. cu institutele similare din alte țări, colaborarea cu cele din U.R.S.S. ocupă primul loc.

In cei 15 ani care au trecut de la actul istoric înfăptuit la 23 August, relațiile dintre țările noastre s-au dezvoltat neîncetat; prietenia indestructibilă romîno-sovietică rodește bogat și în domeniul științei.

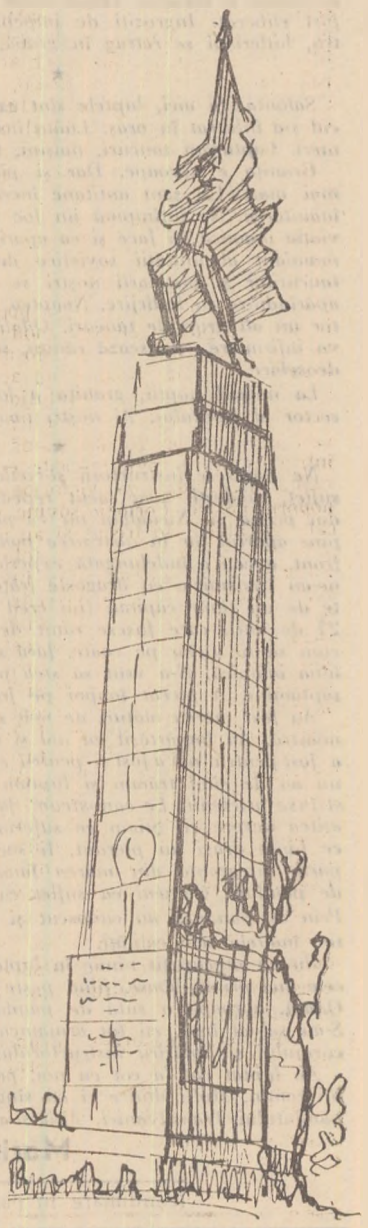

Un simbol

de acad. Horia Hulubei

Colaborarea între oamenii de știință romîni și sovietici în domeniul energiei atomice are o adevărată valoare simbolică pentru relațiile de prietenie frățească dintre țările noastre. Intr-un domeniu în care țările capitaliste accentuează latura negativă, distrugătoare a cercetărilor, oamenii de știință din țările noastre își îndreaptă toate eforturile spre folosirea în scopuri pașnice a uriașelor posibilități care rezidă în energia intraatomică. Intr-o vreme în care, datorită cursei înarmărilor susținută de cercurile agresive din țările capitaliste, cercetarea în domeniul energiei atomice era învăluită în cel mai strict secret, Uniunea Sovietică ne-a pus la dispoziție, odată cu un bogat material informativ, indispensabil studiului, utilajul necesar, de înaltă tehnicitate. Ilustrînd concepțiile cu totul noi în raporturile cu alte țări, Uniunea Sovietică a propus țărilor pietene o colaborare multilaterală în domeniul aplicațiilor practice ale energiei atomice. Pe baza acestei propuneri s-a încheiat o convenție de colaborare și încă din anul 1955 am putut lua cunoștință de rezultatele admirabile obținute de cercetătorii sovietici, fixînd totodată domeniile comune de lucru.

Astfel s-a născut posibilitatea practică de a organiza și în țara noastră un centru de cercetări nucleare. Pentru înzestrarea lui, Uniunea Sovietică ne-a livrat un reactor care să ne dea neutroni, raze gama, radiații suficiente pentru fabricarea izotopilor radioactivi și un accelerator de particole necesar studiilor fundamentale de fizică nucleară. Centrul de cercetări nucleare constituie un prim aspect al rodnicei colaborări dintre țările noastre în acest domeniu. Un al doilea aspect este acela al cercetărilor comune efectuate la Institutul unificat de cercetări nucleare de la Dubna. Valoarea instalațiilor și cercetărilor efectuate la Dubna sînt binecunoscute în lumea întreagă și sînt situate la loc de frunte în cadrul congreselor internaționale de specialitate. Cercetători din R.P.R. de la Dubna au publicat lucrări valoroase, participă la congresele internaționale cu rezultatele muncii lor ce fac cinste științei romînești.

In cei cincisprezece ani care au trecut de la eliberarea țării, oamenii de știință din țara noastră, datorită condițiilor create de partid și guvern, au obținut succese remarcabile. Ei sînt hotărîți să-și continue munca în folosul poporului și pentru consolidarea păcii în lumea întreagă.

MAREA ÎNFRĂȚIRE

(crîmpeie dintr-un jurnal de front)

Trecem prin clipe grele. Dușmanul izbutește să grupeze în fața noastră forțe mai puternice. Contraatacă necontenit și cu îndîrjire. De cîteva ori sîntem încercuiți. Lt. Col. Buzoianu a venit în prima linie, în mijlocul soldaților. Rănit grav, ca și maiorul sovietic Sciorbă, cade și instructorul regimentului nostru. Batalioanele comandate de maiorii Serghie și Ciocan sînt înconjurate de hitleriști. Cînd ne reluăm înaintarea, îi găsim pe amîndoi pe poziție, ciuruiți de gloanțe, între zeci de panduri căzuți. Au murit pînă la unul, luptînd încercuiți, dar nu s-au predat. O, vitejilor din cîmpia Crișului! Proslăvită vă fie amintirea!

Ajungem noaptea într-un sat necunoscut. Sîntem uzi pînă la piele. A plouat tot timpul. Ne întîmpină un căpitan sovietic. Pe întuneric, ne împarte pe la diferite case. E loc puțin; încăperile sînt mici, ca de oameni săraci. Dar soldații sovietici ne fac loc cum pot, cu dragoste, frățește, să ne încălzim. Ne uscăm hainele la foc. Dormim apoi claie peste grămadă, cu capul unul pe altul, de-a valma. Dimineața, ne prind din urmă bucătăriile. Mîncăm împreună ciorba, din aceleași gamele.

★

Ardeal! Vechi pămînt strămoșesc, stropit cu sîngele atîtor răscoale! În țărîna ta sfîntă odihnesc trudite oase ale martirilor din trecute veacuri. La mezat, ca geambașii, te vînduseră domnii, sfîșiindu-te prin dictatul de la Viena... De la Ilieni, lîngă Sf. Gheorghe, pe frontierele odiosului dictat, unde am dat primele lupte pentru eliberarea ta, și pînă aici am străbătut un drum lung, presărat cu atîtea morminte. Pas cu pas, fiecare palmă din acest pămînt românesc a fost dezrobit prin luptă, cu iertfe. Toți morții noștri au căzut cu fața înainte, spre dușman, înfruntîndu-l. Sîngele lor s-a amestecat cu glia, cu apele învolburate ale Oltului și Mureșului, cu pietrele aspre ale munților. Au căzut alături de ei și atîția ostași sovietici. Au luptat împreună și au căzut împreună, răpuși de glonțul aceluiași vrăjmaș. Au fost restabilite astfel, îndelungate tradiții de luptă comună. A renăscut multiseculara frăție de arme româno-rusă.

★

Trecem din nou prin momente grele. Dușmanul se cramponează de Oradea, important nod de cale ferată spre Budapesta. Ne vine în ajutor brigada 22 de tancuri. Aflăm cu bucurie că a luptat și la Stalingrad. Se vede strălucind pe pieptul unor tanchiști steluța de erou. Pandurii vor să lupte pe tancuri, ca pistolari.

Deși e aproape prînzul, se menține încă ceața. Mînd i că de astă dată și noi avem tancuri, pistolarii s-au și instalat pe uriașele mașini de oțel. Undeva, se ghicește satul Miersig. Dușmanul e camuflat în pădure. A fost însă descoperit. Tancurile noastre trag acum cu tot armamentul: tunuri și mitraliere. Curînd, pătrund în linia inamicului. Pistolarii de pe tancuri seceră cu foc în stînga și dreapta. După două ore de luptă, satul a fost eliberat. Îngroziți de impetuozitatea atacului nostru, hitleriștii se retrag în grabă.

★

Salonta. Și aici, luptele sînt extrem de grele. Inamicul s-a infiltrat în oraș. Luăm însă o mulțime de prizonieri. Capturăm tancuri, mașini, tunuri.

Granița e aproape. Dar și pierderile noastre devin mai mari. Un șanț antitanc încearcă să ne stăvilească înaintarea. Ne întîmpină un foc violent de artilerie. Aviația inamică își face și ea apariția. E rănit bravul comandant al unității sovietice de tancuri. Echipajele tancurilor și pistolarii noștri se mențin însă la teren, apărîndu-se cu îndîrjire. Noaptea, tîrziu, ne vine în ajutor un alt grup de tancuri. Odată cu ele sosesc și cîteva infirmiere; pansează răniții, sovietici și români, fără deosebire.

La miezul nopții, granița a fost depășită în acest sector al frontului. Ai noștri i-au răzbit pe hitleriști.

★

Ne părăsesc instructorii sovietici. Oameni deschiși la suflet, modești, s-au făcut repede iubiți. Ne-au ajutat din prima zi. Niciodată nu va putea fi apreciat îndeajuns aportul lor în instruirea pandurilor. Veneau de pe front, aveau o îndelungată experiență de luptă, pe care ne-au transmis-o cu dragoste frățească. Îmi aduc aminte de un tînăr căpitan (nu cred că avea mai mult de 24 de ani), care fusese rănit de șapte ori. Ne învăța cum să ne tîrîm pe coate, fără să fim simțiți, pînă în linia inamică. N-a vrut să stea printre noi decît cîteva săptămîni. A plecat înapoi pe front.

Au fost mereu alături de noi, s-au apropiat de inima noastră. Au împărtășit cu noi și necazuri și bucurii. Ce a fost pentru noi a fost și pentru ei. Se împlinea aproape un an de cînd trăiam și luptam împreună. S-au legat strînse prietenii. Le cunoșteam familiile. Ne-au povestit atîtea despre ei. Știam ce suferințe le-a adus războiul, ce ființe dragi au pierdut. Îi socoteam adevărați frați, parte integrantă din marea familie a diviziei noastre de panduri. Oameni cu suflet curat, plin de omenesc. Prin ei, pandurii au cunoscut și mai bine omul sovietic, înaltele sale calități.

Nu au precupețit nimic în luptă. Au mers în locurile cele mai primejdioase, fiind peste tot exemplu personal. Odată, aproape o sută de panduri fuseseră încercuiți. S-au salvat însă, cu tot armamentul, datorită calmului, curajului și hotărîrii instructorului sovietic.

Au luptat cot la cot cu noi, pentru fericirea poporului român. Mulți dintre ei au sîngerat pentru eliberarea pămîntului Transilvaniei. Alții și-au dat viața în luptele

Marin Mihalache

(continuare în pag. 10)

CE ȘTIȚI DESPRE RO

In ziua marii noastre sărbători, milioane și milioane de prieteni din Uniunea Sovietică sînt alături de noi, împărtășindu-ne bucuria. Sărbătoarea noastră este și sărbătoarea lor. Romînia, prietenia cu poporul romîn, sînt mereu prezente în inimile lor. Prietenia aceasta se întemeiază pe fapte și împrejurări precise, ea îmbracă o infinitate de forme. Ea înseamnă pentru unii o floare, pentru alții un cuvînt bun, pentru alții ani de studenție petrecuți împreună, pentru alții legături de rudenie... Așa a reieșit și din ancheta pe care redacția noastră a întreprins-o în Uniunea Sovietică în preajma zilei de 23 August. La întrebarea „Ce știți despre Romînia?" au răspuns oameni cunoscuți întîmplător pe stradă și personalități ale vieții culturale, evocînd episoade emoționante legate de prima lor întîlnire cu Romînia.

ancheta noastră în U.R.S.S.

Întîlnire cu Romînia

Vagonul nr. 8 al trenului Ungheni-Moscova are doi însoțitori: Andron Mihailovici Zemski și Piotr Maximovici Kuznețov. Sînt foarte atenți, își fac datoria ireproșabil, dar în atitudinea lor față de noi, turiștii romîni, simțim mult mai mult decît politețe și grijă profesională.

Ne împrietenim îndată. Și cum amîndoi sînt foarte sfătoși între noi se înfiripă discuții interminabile. Discutăm despre natura rusească și Tolstoi (pentru care Andron Mihailovici are o adevărată venerație), despre filmul „Soarta unui om" („Cred că o să fie premiat la Festivalul internațional de la Moscova" — declară categoric Piotr Maximovici) și, firește, despre Romînia.

— Sîntem foarte bucuroși că s-a nimerit să fim de serviciu tocmai acum, cînd în trenul nostru călătoresc turiști romîni — îmi spun ei. — Am mai însoțit și altă dată vagoane cu turiști romîni și am îndrăgit poporul dumneavoastră, despre care am auzit atîtea cuvinte frumoase, binemeritate.

— Ați fost vreodată în Romînia?

— Nu.

Ideea anchetei nu mă părăsește nici o clipă și caut să orientez conversația în acest sens. Deodată, Andron Mihailovici mă întrerupe.

— Mă întrebi ce știu despre Romînia. Să povestesc o întîmplare. Însoteam odată un vagon cu turiști sovietici care se întorceau din Romînia. Erau acolo medici, profesori, contabili, muncitori, toți din Moscova. Am intrat în vorbă cu ei, i-am întrebat ce impresii au, ce le-a plăcut mai mult. Mi-au spus una, alta, tot cuvinte frumoase, dar pe care le-am uitat. N-am să uit însă niciodată ce mi-a povestit o profesoară, o femeie în vîrstă. „Este în Romînia — a început ea — o stațiune de munte ca o bijuterie (E vorba de Sinaia N.N.) Mergeam acolo cu autobusele dar înainte de a intra în oraș ne-am oprit la cimitirul eroilor sovietici unde odihnesc mulți ostași de-ai noștri căzuți în luptele cu fasciștii. Unii au nume, alții nu... Deodată am observat o femeie, o țărancă bătrînă, care culegea flori, — cum sînt florile la munte — simple, sfioase, — și le presăra pe movilița mormintelor. Am intrat în vorbă cu ea. Mergea pe jos într-un sat din apropiere și s-a oprit din drum ca să pună flori pe mormintele ostașilor noștri. „Cine să le poarte de grijă? Mamele lor sînt departe. Și eu sînt mamă"... Așa ne-a explicat ea.

— Uite, asta știu despre Romînia — încheie Andron Mihailovici tulburat.

„Și dacă ramuri bat în geam"

Colhozul „Stalin" din regiunea Vinnița are o bibliotecă de peste 20.000 de volume și foarte mulți cititori. Bibliotecarul, foarte îndatoritor, îmi pune la dispoziție fișele lor. Răsfoiesc cîteva: Șevcenko, Pușkin, Gogol, Șolohov, Fedin, Bajan. Cele mai multe cărți sînt trecute în fișa cititorului Foma Trișcenko, colhoznic pensionar.

Este și el față la primirea oaspeților romîni. E trecut de 70 de ani, o barbă albă, tolstoiană îi încadrează fața cu ochi vioi, inteligenți.

— Foma Ostapovici, am aflat că citiți mult. Cunoașteți ceva din literatura română? — îl întreb eu cînd prind un moment prielnic.

— Eminescu — îmi răspunde el fără ezitare. L-am citit de zeci de ori. Îl știu și pe dinafară.

Și începe:

I esli vetki v rame biut
I topoli trevojni...

Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopii,

— De versurile astea e legată o amintire veche. Luptam în Romînia, în războiul din 1916. Am cunoscut odată un sublocotenent romîn. Era învățător și cum avea o clipă de răgaz, citea. De la el am auzit pentru prima dată de Eminescu. Mi-a citit versurile astea, mi le-a tradus cum a putut, stîlcit, dar tot am înțeles cît de frumoase. Pe urmă ne-am întors în țară, au trecut anii și le-am uitat. Acum cîțiva ani m-am dus cu treburi la Vinnița. Acolo am găsit într-o librărie un volum de poezii de Eminescu, în limba rusă. L-am cumpărat îndată. Și am căutat în primul rînd versurile pe care le mai auzisem. Eminescu are multe poezii frumoase, dar asta îmi este cea mai dragă.

Rapsodia romînă de Enescu

Ne plimbăm seara în parcul de cultură și odihnă din Vinnița. Lume multă pe aleile înmiresmate, în jurul fîntîni arteziene care împrăștie pulberi multicolore din uriașul snop de piatră.

Deodată, dominînd toate zgomotele, peste parcul luminat feeric, prind să fîlfîie aripile ușoare ale „Capriciului italian" de Ceaikovski. Apoi melodia se amplifică, ritmul se întețește și clocotitorul temperament italic se dezvăluie, prin limbajul muzicii, în fața sutelor de oameni prezenți în parcul tihnitului oraș ucrainean.

Ne lăsăm pașii conduși de melodie și ne trezim lîngă potcoava imensă a teatrului de vară din parc. Toate băncile sînt ocupate, oamenii ascultă tulburătoarea creație a titanului muzicii ruse. E un concert dat de orchestra simfonică din oraș în cinstea Zilei feroviarului.

Venirea noastră — sîntem un grup destul de numeros — produce oarecare rumoare. În pauză, căutăm să ne plasăm pe cont propriu. Dar un ofițer, care a urmărit conversația noastră, ne invită politicos:

— Poftiți aici. După cîte înțeleg sînteți romîni. Acum urmează „Rapsodia I-a" de George Enescu.

La o mie de kilometri de patrie ascultăm profund tulburați nemuritoarea creație a geniului muzicii noastre, pe care publicul ucrainean o răsplătește cu un tunet de aplauze.

„Colega mea Lizica"

Artista kazahă Gulfairus Izmailova este cunoscută spectatorilor noștri din filmele „Botagoz", „Alitet pleacă în munți" și „Într-o noapte". Are o față frumoasă, de orientală, cu ochi intens negri. Părul lăsat pe spate atîrnă greu și compact ca o catifea neagră, lucioasă.

Gulfairus Izmailova îmi răspunde prompt la întrebare:

— Pentru mine, Romînia înseamnă în primul rînd colega mea Lizica Cazacu. Am învățat împreună la facultatea de teatru a Institutului de teatru din Leningrad. Ne-am împrietenit din prima clipă și am fost nedespărțite în tot cursul celor cinci ani de facultate. Profesorul nostru, Mihail Pavlovici Bobișev, glumea deseori asigurîndu-ne că prietenia noastră va deveni cel puțin la fel de celebră ca cea dintre Oreste și Pylade.

Pînă să o cunosc pe Lizica știam foarte puține despre țara care se află atît de departe de patria mea. Prin Lizica Cazacu, o fată admirabilă, pe care o iubesc foarte mult, am cunoscut Romînia și am îndrăgit pentru totdeauna poporul romîn.

Aș vrea ca Lizica să afle de
Lucrează la Teatrul de Stat
tanța.

De la ea am aflat de anii
dominației regimului burghe
resc și de lupta eroică a co
în ilegalitate. Ea mi-a povest
ziua luminoasă de 23 August,
mînia a scuturat jugul greu
nului, pornind pe un drum no
socialismului. De la ea am afl
ța minunată pe care și-o
poporul romîn sub conducerea
a Partidului Muncitoresc Ron
Lizica am cunoscut și am îndr
rile construcții ale patriei dum
tră, care au transformat Rom
poiată într-un stat modern, i
agrar.

Perinița

Merg alene pe strada Kreș
Kiev. Ar trebui să mă grăbesc
mă pot sătura de priveliștea
marii artere kievlene. În cele d
simțul datoriei triumfă. Caut o
care se află lîngă celebrul palat
ski și mă adresez unui tînăr car
vine în fața mea.

— Nu sînteți din Kiev? —
treabă el.

— Nu. Din Romînia.

— A, Romînia, „Perinița", i
tînărul și zîmbește dezvelind u
dinți albi, puternici.

Nici că se poate o introduc
bună pentru anchetă!

— De unde știți de „Periniț

— De la cel de al VI-lea
Mondial de la Moscova, unde
delegat. Sînt student la medici
dați voie să vă prezint: Vac
denko.

Mă prezint și eu și continui c
bările.

— Și cum a fost cu „Periniț

— Mă plimbam seara pe
Gorki. Și deodată aud în apro
melodie săltăreață și văd lume
adunată în piața Pușkin. Mă du
acolo, mă strecor prin mulțime
trezesc... la spectacol. Știți, în
Festivalului se dădeau multe
pe scene improvizate. De dat
era rîndul romînilor. Jucau u
romînesc cu atîta foc, încît ab
putut sta locului. Pe urmă au c
iar au jucat Și au încheiat cu
nița". N-o știusem pînă atunci.
prins și eu în horă. Ce frumoa
jocurile populare romînești!

Spectatorii romîni

Nadejda Nadejdina este condu
rea vestitului ansamblu „Beriozk
găsit-o cu destulă greutate, fiind
foarte ocupată, la teatrul din g
Ermitaj, unde făcea repetiție cu
toarele ei pentru spectacolele pe
ansamblul le dă acuma la Moscov

Discuția noastră a avut loc în
pe o bancă umbrită generos d
copac bătrîn.

— În turneele pe care le fac
străinătate mă interesează foart
reacția spectatorilor. În general
primiți bine pretutindeni, dar n-
uit niciodată cum ne-au primit s
torii romîni.

Se împlinesc zece ani de atunc
unul din primele noastre turnee în
nătate. Ne bucura această vizită i
mima prietenă, dar în același timp
îngrijora. „Va plăcea programul
tru? Vor avea succes dansat
noastre?" — iată întrebări care
frămîntat pînă în clipa cînd s-a
cortina. Ceea ce a urmat ne-a u
ochii de lacrimi. Aplauze furtu
flori, aclamații. A trebuit să re
multe dansuri. Numai un popor cu
ales poate fi atît de sensibil la
altor popoare.

Nu, n-am să uit niciodată prima
întîlnire cu Romînia.

„Ginerele meu"

Daria Andreevna Abramova luc
ca soră medicală la ambulatoriu

INIA ?

ului de tramvaie din raionul Krasna'a
esnea. Am cunoscut-o intr-o stație de
tro. Mergeam amîndouă la Expo-
a realizărilor economiei naționale a
.S.S. și am intrat foarte repede în
bă.

– Am auzit pentru prima dată de
mînia în timpul războiului. Intr-o
ră a fost o discuție la noi în casă și
il meu a spus :

– Romînii luptă împotriva voinței
Au fost tîrîți în război de clica
cistă a lui Antonescu.

a doua oară m-am întîlnit cu Romî-
prin nepotelul meu. Venea des pe la
și de fiecare dată îmi vorbea de
egul lui de cameră de la cămin. Mi-a
s atîtea lucruri frumoase despre bă-
ul acesta, încît am ținut să-l cunosc
eu. Mi-a plăcut foarte mult. Prin el
început să aflu tot mai multe lucruri
pre Romînia, am început să urmă-
: sistematic emisiunea „Vorbește
ureștl".

poi băiatul acesta a devenit soțul
ei mele. Acum am legături de sînge
poporul romîn. Am fost de două ori
Romînia, la rudele mele, care m-au
nit cu inimă caldă și brațele deschi-
Poporul romîn îmi este acum la fel
drag ca și cel sovietic.

Într-o zi, la Stalingrad...

– In timpul războiului — îmi povես-
e Alexandr Filipov, adjunct al mi-
rului Culturii din R.S.F.S.R. — lu-
n la o gazetă locală din Stalingrad.
nai în timpul marii încleștări
nemții concentrasera toate forțele
tru a ocupa orașul și a trece Volga.
ația și tunurile băteau fără încetare
sul prefăcut în ruine. Intr-o zi a
t la mine un prieten, ofițer. Era
te tulburat.

– Știi ce am văzut azi? — mi-a
s el. — Nemții căutau snaiperele
stre și ce crezi că au făcut ca să le
de urmă? I-au pus pe romîni să
ge de la un tranșeu la altul pentru
ă tragem în ei și astfel să ne dibu-
ă. E imposibil ca romînii să nu-și
seama ce fac cu ei!

ltădată am aflat că la Stalingrad au
aduși mulți prizonieri romîni.

– S-au predat — mi s-a explicat. —
vrut să lupte pentru Hitler.

intr-o zi i-am văzut și eu. Din
de curent electric toate mașinile
tipografia noastră erau puse în func-
e manual. Au fost aduși cîțiva pri-
eri romîni ca să ne ajute. M-am
. ei : erau oameni simpli, aveau
bătătorite de muncă. Lucrau cu
ere. Erau fericiți că scăpaseră de
l războiului și puteau iarăși munci
nic. Cînd au văzut o caricatură a
Hitler, au rîs bucuroși :

Hitler kaput! Voina kaput!

eși pare paradoxal, în plin război
triva noastră m-am întîlnit cu ro-
i pe linia dragostei de pace.

Primul cuvînt

ebuie să merg de pe strada Ohotnii
pe strada Karetnii read. Nu e prea
rte, dar m-am încurcat. Și cer aju-
l unui pieton. Este un bărbat în
ă, voinic, cu obraji rumeni.

Nici eu nu sînt din Moscova, dar
lescurcăm noi. Am venit abia ieri
Leningrad — se scuză el.

n vorbă în vorbă ajungem și la
ctul anchetei.

Primul cuvînt romînesc pe care
învățat este frate. Izbucnise Revo-
. Marea Revoluție Socialistă din
mbrie. Eram foarte tînăr și luptam
rontul din Romînia. Mă împrietе-
n cu ostașii romîni, care erau și ei
i de război. Intr-o zi, împreună cu
mulți tovarăși de ai mei ne-am ho-
să părăsim frontul, să ne întoar-
în patrie. Un soldat romîn a venit
ia rămas bun de la mine. Mi-a
s tare mina și mi-a spus :

Frate!

ai tîrziu am aflat că și unii ostași
ni au părăsit frontul, că la Odesa
format un batalion romînesc care
pentru cauza lui Octombrie. În
ii ani mi am întîlnit deseori cu ro-
i, am fost și în patria dumnea-
tră frumoasă, dar n-am să uit nicio-
primul cuvînt romînesc pe care
învățat — încheie inginerul Igor
v din Leningrad.

Iu'ia Scutaru

Întîlnirea

Nu mă mai văzusem cu Nicu Vasiliu de ani și ani. Eu la București, cu-a mea gazetărie. El, la Iași, la catedră, la facultatea de filologie. Înainte de război fusese profesor-suplinitor undeva, prin Moldova, într-un tîrg amărît. Băiat din oameni modești; tată-său era funcționar mărunt la primărie. Vai de capul lui cum izbutise, muncind pe brînci, să termine liceul și, după aceea, să-și ia licența. Imediat după licență, a trebuit să intre-n învățămînt, cu toate că profesorii îl îndeminau să studieze mai departe, să-și facă doctoratul. Nu putea, n-avea bani, tată său îi hotărîse : „De-acum mai ajută-mă și tu sa-i cresc pe ăștilalți". Nicu Vasiliu era cel mai mare dintre copii. Dacă nu venea 23 August, profesor de liceu îmbătrînea, ieșea la pensie, acrit, se rata, — nimeni poate, afară de profesorii lui, n ar fi bănuit vreodată ce specialist de valoare începuse chiar de pe atunci a deveni tinerelul acela timid, slăbuț, blond, taciturn, cu privirea veșnic absentă.

E mult de-atunci. Nicu Vasiliu, azi, e un bărbat de peste 40 de ani, cam rotofei, vorbăreț, destul de autoritar cu studenții lui, — e cunoscut, e apreciat. Auzisem despre el, în timpul războiului, c-ar fi murit pe front. Mai tîrziu, după 23 August, am dat piept în piept cu el, în București, la un colț de stradă. Abia se-ntorsese de vreun an din U.R.S.S. — fusese prizonier acolo. Îmi istorisea grăbit, scuturîndu-mi mîinile, bucuros de neașteptata noastră întîlnire — se-nrolase în divizia „Tudor Vladimirescu", venise cu divizia în țară în 1945 și...

— ...Acum, demobilizat, sînt iarăși profesor.. Da, la Iași. Am obținut catedră la Iași. Dar tu?

I-am povestit și eu pe scurt tot ce mai făcusem.

Fusesem noi prieteni buni pe timpul studenției. După aceea, viața... plecarea mea în Capitală... Nu ne mai văzusem. Ne regăseam tot atît de buni prieteni, după atîta vreme. Ba și mai buni. Ni se umpleau inimile. Viața însă ne despărți mai departe unul de celălalt. El, cu rosturile lui la Iași, — eu cu ale mele, aici.

Săptămînile trecute, Vasiliu venise la București, convocat de minister. „De data asta — i-am spus la telefon — s-a terminat, nu te mai las, vii să dormi la mine că am loc, mi-a dat statul locuință bună..."

Nici nu-mi picase el bine-n casă musafir, pe la vreo șapte seara, că mă și cheamă cumnatu-meu, inginerul; trimisese un copil după mine :

— Hai, nene, c-a prins tata Moscova la televizor, zice că să vii urgent!

Cumnatu-meu locuiește pe-aceeași stradă cu mine, la doi pași. Își zvîrle nevastă-mea pe umeri un șal, eu iau o sticlă, pe cealaltă i-o pun în mînă lui Vasiliu :

— Să bem acolo.

Mai erau cîțiva la televizor, la cumnatu-meu. Vecini. Prieteni. În cameră, aproape întuneric, să se vadă mai bine ecranul. Îi anunț pe toți de la ușă, de cum intru : „Prezentările, după aceea" și mă așez într-un colț, pe divan, cu nevastă-mea și cu Vasiliu. Ca să spun drept, nu prea eram atent, a mai prins cumnatu-meu de cîteva ori pînă acum Moscova. Toată ziua, cum găsește o clipă liberă, inginerește la aparatul lui. Venisem mai mult ca să-i fac o surpriză lui Vasiliu, îmi scrisese nu demult că abia așteaptă să-și poată lua și el un televizor bun, cînd o fi.

Numai ce mă strînge Vasiliu deodată de mînă, prin întuneric, și rămîne zgîit la ecran. Am tresărit. Ce-i, frate? El, nimic. Făcuse ochii cît pumnul, deschisese gura de parcă-i venea să strige, dar tăcea, nu scotea nici un cuvînt, numai cît dădea din buze fără sunet, și mă strîngea, mă strîngea de mînă. Pe urmă, a oftat și-a adus aminte să-nchidă gura și treptat-treptat, a mai slăbit și strînsoarea :

— Nu-i nimic... Ți-oi spune eu mai încolo. — Dar cu ochii tot la ecran, țintă.

Era un telejurnal. O uzină undeva, în U.R.S.S., mi se pare că pe malul Nistrului. O uzină foarte importantă. Se transmitea vizita unor tehnicieni străini, veniți acolo, la uzina aceea. Îi însoțeau cîțiva activiști de partid și din aparatul de stat sovietic. Directorul uzinei, un bărbat cam de seama lui Vasiliu și-a mea, își conducea oaspeții prin secții, dădea explicații. Cumnatu-meu traducea cu glas tare ce auzea, el știe bine rusește, e tînăr, și-a făcut studiile în U.R.S.S. Și Vasiliu știe ceva rusește : nu foarte-foarte, dar se descurcă. A învățat după război, are nevoie de asta pentru studiile lui lingvistice. Directorul uzinei uneori nici nu mai aștepta să-i traducă interpretul întrebările puse de tehnicieni, răspundea singur, de-a dreptul. Ba nemțește, ba engezește. Fraze scurte, clare. Vasiliu știe bine germana și engleza. Mi-a șoptit cu un soi de uimire :

— Vorbește curent. Nu cu accent, dar... foarte curent.

— Cine?

— Suman... Directorul...

Acum mă zgîiam eu, dar nu la televizor, la Vasiliu.

— Ce Suman? De unde știi că-l cheamă așa?... Eu n-am auzit.

— Ssst! Las' că-ți spun mai încolo... E Suman!

Am deslușit și eu la un moment dat numele — Suman — așa cum îl rostea crainicul. Ei, și? Ce se miră atîta Vasiliu? Mulți dintre cei din R. S. S. Moldovenească au nume de-acestea din bătrîni : Căciulă, Potcoavă, Jitaru. Ei și?

După ce s-a terminat transmisiunea și-au plecat vecinii și toți ceilalți, Vasiliu ne-a povestit în timpul mesei :

— ...Habar nu mai aveam eu de Suman. Un soldat acolo, în secție la mine, pe cînd eram concentrat în Bucovina, prin '940. Grija lui o purtam eu?... Știți, nici azi nu știu cum îi mai spune. Suman și mai cum? Grigori, Vasile, Pantelimon? Habar n-am. Eu am fost luat prizonier, la Odesa, împreună cu cîțiva soldați de-ai mei. Ca din oală mă luaseră.

Ajunsesem într-un sat de prin preajma Odesei, — o fi fost, cred, vreun stat-major acolo : casă mare, poate fostă școală, ofițeri prin curte la tot pasul, zoriți, unii cu mape de acte subsuoară, — care intrau, care ieșeau pe ușă, repede, ca albinele la urdiniș. La etaj, niște ferestre deschise spre curte : s-auzeau tăcănind mai multe mașini de scris. Departe și nu prea, la cîțiva kilometri, gemeau tunurile, adînc ca din străfunduri, bufneau proiectilele, unul după celălalt. Nu le vedeam, le-auzeam numai, dar le știam de parcă le-aș fi văzut. Cu arma la umăr, Suman de santinelă, străjuia ușa unei magazii de scînduri, în care fuseseră vîriți servanții mei alături de alți vreo cinci, șase soldați din infanterie, tot prizonieri.

Santinela se pusese la taifas cu soldații prizonieri pe care-i păzea. Vorbea romînește, moldovenește :

— ...Apoi aici, mă frate-meu e puterea clasei muncitoare, da cum socoți? Tot țăranul cu pămîntul lui — cel dintîi lucru care l-au făcut bolșevicii lui Lenin, cînd au venit ei la putere, ce-a fost? Pămînt și pace. Pricepi 'mneata, frate-meu? Am fost eu și-n Romînia, știu ce-i acolo. Burghezie la oraș, burghezie la sat... Ce-i burghezul?...

Nu l-am recunoscut dintr-odată, mi-erau privirile ca împăienjenite. Glasul, da, — îmi dădeam seama că parcă mai auzisem cîndva glasul acela molcom, tihnit, dar nu asta mi-a atras întîi atenția, ci, dimpotrivă, ceea ce spunea omul. „Pămînt și pace... Lenin..."

Pe urmă am înțeles că-l am în fața mea pe Suman, caporalul Suman.

Cînd m-a recunoscut, am plecat capu-n piept. Nu știu de ce mă rușinasem.

— Ce mai faceți dumneavoastră, dom' sublocotenent Vasiliu?... Bună ziua. Iacă, vedeți : munte cu munte se-ntîlnește, d-apoi om cu om?... Să nu regretați, dom' Vasiliu, că v-ați predat. Ați făcut bine.

Mi-a dat un pachet de țigări. M-a văzut că ezit să-l iau. Și-a scos un alt pachet din buzunar, mi-a arătat că mai are și mi l-a pus cu de-a sila în mînă. Țigări tari, aromate, cu carton lung...

Deseori mă gîndeam la Suman... N-apucasem să-l întreb nimic, nu aflasem nimic nou despre el. Noaptea cîteodată, chinuit de gînduri, de nesomn, îmi spuneam : „Ba, de fapt, am aflat totul..." Aveam impresia că-ncepusem să-nțeleg cîte ceva, meditam iarăși, concentrat, ca înainte de război, la tot ceea ce mai citisem despre revoluții, despre revoluția socialistă... Cînd mi se părea că-ncep să-nțeleg ceva, deodată mi se-ncîlceau mai tare gîndurile în cap și constatam că, „de fapt", nu știu nimic. În lagăr la Penza, la Ellabuga, la Moscova, am găsit cărți, erau biblioteci bune acolo, am citit, am discutat, ascultam conferințe... În toamna lui 1943 m-am înrolat și am plecat pe front.

...La Miskolcz, — știți, cînd

am trecut noi pe-acolo, spre Ungaria, cu „lotul", s-ajungem divizia din urmă... Era pe la începutul lui aprilie 1945... A stat trenul în gară la Miskolcz o zi întreagă. Popas. Ne-nvățasem cu popasurile, călătoream de săptămîni. Mi se pare că a doua sau a treia zi am și sosit la Balassa Gyarmat, unde se afla divizia în refacere. Ni s-a dat voie, la Miskolcz, să ne plimbăm prin oraș.

Plecăm noi din gară în oraș, pe jos, mai mulți : Baltă, Iepureanu, eu, și nu mai știu cine. Baltă și ceilalți au apucat-o la un moment dat pe altă stradă, le plăcea lor așa. Era cald, frumos, copacii înfloriți. Aprilie. Ce știu copacii și florile de război? Ici, colo, zăream cîte-o ruină-n fundul curții, dar grădina din fața ruinelor — spumă, numai flori! Viață, viață! Și copiii...

Și cum mergeam noi așa, eu cu Iepureanu, numai noi doi, căscînd gura, la tot ce vedeam, bucuroși că nu mai este mult pînă s-ajungem la destinație, la divizie, mulțumiți, deodată, la colț, tocmai făceau colțul venind spre noi doi ofițeri sovietici. Un maior cu brațul în eșarfă, cu vestonul tras numai pe-o mînecă și încheiat doar la nasturele de jos, și un „starșileitenant", un locotenent-major. Nu era nimeni altcineva, afară de noi, pe stradă. Iepureanu zgîia ochii la un acoperiș spart de-o bombă, nu mai vedea unde calcă. N-am avut prezența de spirit să-l ghiontesc, să-i fac semn : „Salută!" — că și eu rămăsesem holbat : Suman! Chiar el! Cu șapca dreaptă pe frunte, cu ochii aceia ai lui negri, iuți... Îl sprijinea de braț pe maior, se cunoștea de la o poștă că maiorul e convalescent, sau — știu eu? Abia mai pe urmă, cînd m-am uitat mai atent, am observat ce tras la față, alb, era maiorul, și că mergea greu, șchiopătînd. La început nu-mi putusem lua ochii de la Suman. Pășeam automat spre el, ochi în ochi cu el. Și el mă recunoscuse imediat, mă recunoscuse ca și Suman traducea, maiorul încuviința din cap, zîmbind : „A, da, voluntari..."

La sfîrșit, cînd să ne despărțim, numai ce-l aud pe Suman : — ...și drum bun, domnilor ofițeri, succes, dar... știți... mai și aveți grijă de disciplină. E necesară. În armată, disciplina... știți... salutul militar, regulamentul... Știți dumneavoastră. E aici un rănit sovietic, un erou... Nu? În armată la noi, tocmai de-aceea-i disciplina cu-atît mai tare decît oriunde, fiindcă-i liber consimțită, nu-i așa?

Pară de foc ne făcusem la obraz și eu și Iepureanu. Am răspuns amîndoi într-un glas, salutînd :

— Înțeles, domnule starșileitenant!

Maiorul scutura din cap, stingherit, spre Suman. Pricepuse, fără să i se mai traducă. Îi spunea încet ceva pe rusește lui Suman, îl ținea de rău : Suman tăcea, se uita la noi înduioșat, nu știu cum, și zîmbea și-i licărea mereu ochii aceia ai lui iuți, negri. Ne-a mai strîns mîna o dată, ne-a strîns mîna și maiorul... Am plecat, mai era puțin, vreo oră, două, pînă să plece trenul...

...Și-acum.. la televizor... cînd l-am auzit... Glasul lui! Pe cuvînt : întîi și-ntîi, glasul... Cel puțin așa mi s-a părut întîi și-ntîi : că glasul... Zic : îl recunosc după glas. Știu eu? Poate că, totuși, dacă nu-l și vedeam... E bun, foarte bun un televizor... E om matur acum Suman... Avea trei decorații pe piept, ați observat?

Suspină lung prietenul meu, stătu puțin pe gînduri, privind în gol, și după aceea își înălță repede fruntea :

— Asta-i revoluția, dragii mei. Astea-s vremurile pe care le trăim noi... Strănepoții, oricît de fericiți și foarte fericiți ar fi ei atunci, au să ne invidieze, — eu așa zic...

Aurel Lambrino

În zori de zi

de B. GRIAZNOV

Tristă și grea a fost copilăria și adolescența lui Gheorghe Grati. Copil de țăran sărac, el a cunoscut din plin mizeria și povara muncii de argat la bogatul negustor Covaci.

Au venit apoi anii războiului antisovietic și, ca mulți alți oameni din popor, Gheorghe a fost trimis pe front să-și irosească tinerețea, să-și dea viața într-o luptă străină de interesele țării, ale poporului. Acolo, pe front, ca și alți ostași, Gheorghe a învățat să-i urască pe fasciști, pe cei ce vindeau țara cotropitorilor. Și tot acolo s-au aprins în sufletul lui primele licăriri de protest. Sfaturile și îndrumările unor comuniști cu experiență bogată de muncă ilegală, ca muncitorul Iulian Rusu sau învățătorul Matei Iuca au contribuit la trezirea conștiinței sale, arătîndu-i că pentru a trăi altfel trebuie să lupte împotriva putregaiului lumii vechi. Lupta alături de ostașii sovietici pentru nimicirea armatelor fasciste a căpătat și mai mult dîrzenia lui Gheorghe Grati.

Povestea vieții frămîntate a lui Gheorghe Grati în preajma istoricelor evenimente de la 23 August 1944 este înfățișată cu multă vigoare de scriitorul sovietic B. Griaznov în romanul său, Mărțișor (Moscova, Detghiz, 1958).

Redăm mai jos un fragment din roman, care descrie lupta ilegală a comuniștilor români împotriva mașinii de război fasciste.

După citeva zile de umblat, Gheorghe poposi pe plaiurile lui natale, în micul tîrg moldovenesc. Cu ani în urmă, după ce-i murise mama, pe cînd era numai un băiețandru, părăsise tîrgușorul dimpreună cu Adriana, ca să plece hăt departe, la o mătușă ce-și făcuse rostul prin inima țării. Mătușa asta nu prea avea însă mare cuvînt în casă, așa că bărbatul ei, un om rău, îi snopea pe copii în bătăi. După un timp, Gheorghe și Adriana au hotărît să fugă. O bună bucată de vreme au dus-o tiriș-grăpiș, aciuindu-se pe unde se nimerea, pînă cînd au intrat argați la curtea lui Covaci.

Gheorghe cunoștea fiece colțișor al tîrgușorului, dar în casa unde văzuse lumina zilei și-și trăise copilăria nu îndrăznea să se arate, pentru că proprietarul ar fi dat îndată de veste Siguranței. Știa prea bine, doar îi povestise mumă-sa, că și pe taică-su îl mîncase de viu hainul. Iar pe vecini nu se putea bizui; cine știe ce venetici își făcuseră cuib acum în căsuliile prizărite prinprejur...

Și totuși era un loc unde ar fi putut afla adăpost : casa lui Iulian Rusu, bătrînul mecanic de locomotivă. Rusu fusese doar prieten bun cu taică-su ! Își aminti îndurerat chipul omului blajin și tăcut, de care muncitorii, oamenii nevoiași, vorbeau cu atîta dragoste și respect. Cîți ani trecuseră de-atunci ! O mai fi trăind ?

Și acum, în miez de noapte, se îndreptă cu pași înceți spre căsuța așa de cunoscută... În sfîrșit, ajunse. Din înălțimile cerului, luna palidă abia apuca să lumineze coperișul de paie, găvanele întunecoase ale ferestrelor, oalele de lut sprijinite în țărușii gardului de nuiele. La lumina ei slabă, ghici căruței din curtea vecină, așa cum rămăsese îndreptată către cer, părea țeava amenințătoare a unui tun antiaerian.

Bătu încetișor la una din ferestruici. Nu căpătă însă nici un răspuns. Atunci prinse să scrijelească cu unghia în geam, trăgînd, din cînd în cînd, atent cu urechea. După un timp, desluși lipăit de picioare pe podeaua de lut, apoi pașii conteniră. Se vede treaba că omul se oprise la fereastră.

– Nene Rusule, nene Rusule, sînt eu, Gheorghe !

Lipăitul se auzi din nou, apoi ușa scîrțîi prelung, și în prag se ivi un bătrîn cu părul ca neaua, puțin adus din spate. După ce-l privi îndelung, îl luă de mînă și, fără o vorbă îl trase înăuntru așezîndu-l lîngă fereastră. În încăperea scundă nu mai era nimeni.

La fel de tăcut, bătrînul zmuci sertarul mesei și scoase din el un dărab de mămăligă, iar de sub patul sărăcăcios de scînduri o sticlă ferită de-o împletitură, din care turnă vin într-o cănită.

– Ia de-aici, să mai prinzi oleacă de putere. Da, da, știu cine ești. Ești Gheorghiță al nostru. Dară lampa, uite, n-am s-o aprind.

Sorbind cu lăcomie din vinul acrișor și înfulecînd din bucata de mămăligă, Gheorghe prinse să povestească. Bătrînul îl asculta atent, pufăind lacom din țigară. Ochii lui mari, duși în fundul capului, prinseră să scînteieze. Apoi, cu-n oftat greu, se trase și mai aproape de ostaș și începu să-i vorbească în șoaptă. Fata îi murise... Nepotul mai mare pierise la Stalingrad... Despre cel mic nu mai avea nici o veste. Cine știe, căzuse poate prizonier...

Au vorbit așa, într-una, pînă-n zori. La sfîrșit, bătrînul îi făgădui că are să ceară sfat la comitetul de partid. Or să-i spună ei, tovarășii, ce să facă cu el de-acu înainte. Apoi îl îndemnă să se întindă o țîră și, mai ales, să nu scoată cumva capul afară din casă...

Îl trezi o voce groasă, de bărbat. Un tînăr cu mustață, în straie de ceferist, întindea spre el o mînă vînjoasă.

– Ți-ajunge, ostașule, ai să prinzi osîndă ! La școală, c-avem o leacă de treabă – îi spuse c-un zîmbet larg, prietenos, care-i dezvelea dinții albi, puternici. Întîi și-ntîi hai să vedem ce facem cu hainele. Ia îmbracă uniforma asta, a mea. Pe-a ta, dă-mi-o mie. Iaca și actele. Nu prea sînt cunoscut eu p-aici. Is făcătuș venit de prin alte meleaguri și, fii încredințat, nici pe unde nu trebuie nu prea m-am arătat. Ia-le, ia-le, n-avea grijă. Să-mi spui numai cum să fac s-ajung pe front. Am și eu niscai treburi p-acolo.

Lîngă ceferist se ținea Iulian Rusu, așa că Gheorghe se supuse fără să crîcnească.

*

Se angajase la depoul unde lucrase și taică-su. Un mănunchi de ceferiști se adunase în „hală" – așa botezaseră muncitorii șopronul întunecos unde, pe șinele năpădite de iarbă și rugină, zăceau fără viață locomotivele scoase din uz. Vorbeau despre frontul care se năruia.

– După victoriile din sudul și sud-vestul Ucrainei, rușii au ajuns în nordul Rominiei și acum se apropie de linia de rezistență Pașcani – Iași – Petrești – Broviceni – Orhei – Dubosari și, mai departe, pe Nistru – glăsuia un muncitor mai în vîrstă. – Toate încercările Führerului de a stăvili înaintarea sovieticilor, care și-au croit drum între Siret și Prut, și de a lichida capul de pod de pe țărmul drept al Nistrului s-au arătat zadarnice. Trupele lui Malinovski și Tolbuhin au ocupat poziții prielnice pentru operațiile viitoare în Balcani. Grupul de armate „Ucraina de sud" are să împărtășească soarta grupului „Ucraina de nord", nimicit de ruși în două operațiuni îndrăznețe – în Bielorusia și la Lvov – după care armatele rusești au ieșit pe Niemen, la hotarele Prusiei Orientale, unde au reluat luptele în preajma Vistulei și a riului San.

Vorbitorul tăcu, își netezi cu un gest neașteptat părul des și prinse să privească cercetător împrejur. Lui Gheorghe i se păru că pe dînsul îl caută și se tulbură. Iulian Rusu îi făgăduise că are să-i facă cunoștință cu omul ăsta, căruia toți îi spuneau „șeful". Nu era, însă, prea dumirit dacă era șef de tren, sau dacă i se spunea „șef" așa, în general. De întrebat nu voise să întrebe, căci lui Iulian Rusu nu-i prea plăceau cei cu limba lungă. Chiar din prima zi îl repezise. Îl întrebase așa, într-o doară, cîți comuniști sînt în depou. Și bătrînul i-o retezase scurt : „Ceea ce trebuie să știi, îți spun eu. Să nu-mi faci aici pe baba curioasă..."

– E de-ajuns ca rușii să taie ieșirea la Nistru, ca să capete deplină libertate de acțiune spre Carpați și Transilvania, spre pusta ungară, și apoi, prin cîmpia Dunării, spre centrul peninsulei balcanice !... – urmă „șeful".

– Vasăzică o să ne pomenim aici cu nemții și cu ai noștri ? – întrebă un tînăr cu o șapcă mototolită, cenușie pe cap.

– Păi, cam așa încuviință „șeful" – dar n-o să-i așteptăm cu brațele încrucișate ! Trebuie să li se spună oamenilor să ascundă totul, altminteri nemții au să facă prăpăd. Trebuie ferit și tineretul. Băieții, fetele... Și, peste tot, trebuie puse la cale acțiuni de sabotaj, de diversiune, și, pe unde se poate, să-i primim cu arma-n mînă.

Gheorghe simți că-i crește inima de bucurie. Ce încredere îi arată oamenii ăștia, cu șepcile negre și lucioase de atîta purtat ! Ce simplu și fără codeală vorbesc de problema retragerii nemților ! Grozav ar fi vrut să-i dea și lui ceva să facă, da nu un fleac, ci ceva mai acătării...

Acum, cîțiva ceferiști discutau despre activitatea grupurilor de luptă. Deodată „șeful" se întoarse spre Gheorghe și i se adresă :

– Tinere, se zice că ai avea ceva minte-n cap. Da, da, Iulian Rusu mi-a spus. Ia povestește-ne. Ce-i cu divizia lui Tomescu ?

Gheorghe se ridică în picioare stingherit, neștiind cu ce să înceapă.

– Ei, n-avem nevoie chiar de-o conferință. Hai, pe scurt, în cîteva vorbe – îl încurajă „șeful"

– Hai, dă-i drumul – îl îmboldi și Iulian Rusu. – Altfel băieții au să creadă că le-am adus aici cine știe ce papă-lapte.

– După cîte văd – prinse să vorbească în sfîrșit Gheorghe – știți mai multe decît ostașii. Ei, bine, aflați că ofițerii se împușcă între ei, se predau, iar unii s-au făcut mai răi decît cîinii. Ostașii nu vor să mai lupte. Nu se gîndesc decît la un singur lucru: cum s-o steargă mai repede. Dezertori sînt cu duiumul. Cei care au văzut cum sînt cu adevărat rușii se predau. Companiia noastră ? Pare-mi-se că s-a predat cu tot efectivul

– Da' cu nemții cum stăm ? îl opri „șeful"

– Ei, pe nemți nu-i văd eu prea bine ; nu numai ostașii îi urăsc de moarte, dar chiar și generalul. E un adevărat talmeș-balmeș

Gheorghe tăcu, neștiind ce să mai adauge. Cei de față prinseră să glumească pe seama sfielii lui. Iulian Rusu le-o reteză însă scurt :

– Băieți, Gheorghe e de-al nostru. Îmi pun capul pentru dînsul. Tatăl lui a pierit aici, în depou, știți doar. E drept, nu prea-i mester la vorbă, dară nu asta-i principalul.

– Adevărat !

– Așa-i !

– N-a fost rău raportul !

– Bravo, ostaș !... – se auziră cîteva voci.

„Șeful" ridică însă mîna, și în „hală" se așternu tăcerea :

– Tovarăși, acum la lucru, n-avem vreme de mitinguri.

După ce se împrăștiară cu toții, „șeful" se așeză lîngă Gheorghe și Iulian.

– Ești băiat inimos, măi Gheorghiță, dar nu prea te arăți chibzuit. Ș-apoi, mai ești și nepreveăzător. Ce treabă aveai să vorbești despre general așa, în gura mare ? Doară trebuie să-l ferim ! Cît despre tine, iacă ce-am hotărît : pînă s-or mai schimba lucrurile, o să lucrezi împreună cu Iulian Rusu.

Gheorghe încuviință.

*

Curînd, dinspre front începură să sosească primele rîndunele, adică știrile majore germane, urmate de grosul armatelor. Se grăbeau nemții foarte, dar asta nu-i ferea de fel de fel de pățanii. Ba lipsea apa la trenurile regimentare, ba, pe parcurs, drumurile se stricau așa, ca din senin, ba se năruiau podurile cu mașini cu tot, sau se surpa terasamentul căii ferate...

Într-o zi, Gheorghe tocmai se-nvîrtea cu felinarul pe peron, făcîndu-și de lucru pe lîngă vagoane, cînd în gară se stîrni panica. De pretutindeni izbucniră strigăte : „Rușii ! Vin Rușii !"

– Liniște, liniște domnilor, stăpîniți-vă! – răsună o voce. Peste puțin timp de la linia întîia are să plece un tren spre București. Fiți fără-de grijă, acolo n-or s-ajungă rușii !

Pe oamenii de rînd conductorii nu-i lăsau să urce în tren, ci-i alungau de lîngă vagoane. Negustori cu valize burduhănoase, jandarmi și indivizi cu înfățișarea grosolană – membrii „gărzii de fier" din localitate – se instalau în voie în compartimente.

Cînd trenul se umplu cu aceste lepădături, impiegatul dădu semnalul și garnitura se urni încet, greoi. După nici zece kilometri însă se opri brusc, scîrțîind din frîne. La geamuri apărură capetele speriate ale călătorilor; cum însă vremea era cam cețoasă, nu putură vedea mare lucru.

Gheorghe alerga de-a lungul vagoanelor tunînd și fulgerînd :

– Domnilor, printre dumneavoastră se află oameni rău intenționați. Cineva a tras semnalul de alarmă. Dacă vreți să pornim din nou, ajutați-ne să-l prindem de făptaș.

Se stîrni o furtună de vociferări. Într-un vagon fu zvîrlit pe brînci afară un negustor burtos, cu nasul roșu ; se găsiseră cîțiva să-l învinuiască că se sprijinise de mînerul cu pricina. Fără să mai cerceteze dacă sgaiiul semnalului e rupt sau nu, îl luară în pumni stîlcindu-l în bătaie. Dintr-un alt vagon un tînăr spilcuit, beat turtă, fu aruncat pe terasament.

La „restabilirea" ordinei contribuiră și jandarmii. Nu de alta, dar nu le venea la îndemînă să zăbovească prea mult prin părțile acelea. Nimeni nu observă însă că, între timp, locomotiva se desprinsese de garnitură și că, odată cu ea, se făcuse nevăzut și personalul trenului.

Mașina opri ceva mai departe, în creasta unui deal. Ceferiștii coborîră și prinseră să privească cu mulțumire la babilonia pe care o lăsaseră în urmă. Deși îi despărțea o distanță bunicică, strigătele oamenilor încăierați continuau să răzbată pînă la ei.

– Mai așteptați puțin, blestematilor ! – rînji bătrînul mecanic netezindu-și mustața deasă – c-o să vă potoliți curînd !

Gheorghe zîmbi. El știa că-n urma lor, la numai jumătate de oră, trebuie să treacă de pe front un tren german. Își cercetă atent tovarășii. Cu oamenii aceștia vinjoși și viteji avea de-a face întîiași dată în viață. Îi cunoștea desigur încă din copilărie, dar abia acum începea să-și dea seama din ce aluat erau făcuți.

Mecanicul cel mustăcios se uită din nou la ceas.

– Acu-i acu ! mormăi dînsul descoperindu-se și îndreptîndu-se emoționat spre locomotivă. – Adio, prieten drag și nu mă judeca prea aspru. De iertfit o să mai iertfim noi multe...

Urcă sprinten scara cabinei și puse mașina în funcțiune. În aceeași clină, din direcția opusă își făcu apariția și mult așteptatul tren de marfă. Înainta duduind, cu toată viteza. Locomotiva își luase și ea avînt. Mecanicul sări pe terasament, unde prietenii îl prinseră în brațe.

– Pentru taică-tu Gheorghiță, pentru cei uciși și chinuiți în temnițe, pentru sîngele atîtor oameni cinstiți ! – rosti el, înfundîndu-și șapca pe urechi. Și-acu, tovarăși, s-o luăm din loc.

În vale răsună o explozie surdă, urmată de troznete și bubuituri spăimîntătoare.

Creierul și cibernetica

Cibernetica este o noțiune nouă, dar ea a început să pătrundă în mod imperios în viața oamenilor. Auzim vorbindu-se adesea despre mașini electronice care ni se par fantastice: o mașină care poate rezolva într-o secundă 8 000 de calcule complicate! Ea înlocuiește nu sute, nici mii, ci sute de mii de calculatori. O asemenea mașină a socotit numai în cîteva zile, pentru calendarul astronomic internațional, drumul pe care îl vor urma aproape 700 de planete mici ale sistemului solar în următorii zece ani. În douăzeci de ore această mașină a făcut circa 250 milioane de calcule, rezolvînd probleme cu cîte 8 ecuații care au furnizat cu precizie datele necesare alcătuirii hărților geografice. Aplicațiile cibernetică în știință ca și în economia națională a Uniunii Sovietice sînt numeroase și variate. E nevoie de pildă de foarte multe calcule în legătură cu explorarea razelor cosmice. Dacă n-ar exista mașinile cibernetice, pentru efectuarea acestor calcule ar trebui mai mult de... 2.000 de ani! Cu ajutorul ciberneticii ele sînt rezolvate în cîteva săptămîni.

În geologie, cibernetica e larg utilizată la prospectarea zăcămintelor minerale. Ea e deopotrivă de necesară în biologie, geofizică, chimie. Totodată, cibernetica înlesnește proiectarea giganților industriei, a podurilor pentru liniile ferate. Mașinile electronice pot rezolva probleme mai complicate decît calculele matematice rapide. Ele pot traduce cărți din diferite limbi, pot juca șah etc.,.

Și iată că toate aceste succese incontestabile ale ciberneticii au dat naștere, îndeosebi în știința reacționară americană, unor „teorii", potrivit cărora, mașina electronică ar fi în măsură să înlocuiască cu totul creierul omenesc. „Creiere uriașe sau mașini care gîndesc", aceasta este definiția dată dispozitivelor cibernetice de către Edmund Burkley, profesor la Universitatea din Harward. John Young, profesor la Universitatea din Londra definește creierul omenesc drept „o gigantică mașină de calculat cu 15 miliarde de celule în locul celor 23.000 de lămpi ale celei mai mari mașini de calculat construite în zilele noastre"

Comparațiile de acest fel sînt în măsură să seducă pe cei neinițiați și chiar să-i inducă în eroare. Unii ajung să creadă că în prezent există mașini capabile să înlocuiască în întregime omul, să-l substituie nu numai în sfera producției, dar și în sfera intelectuală și a activității afective. Mai e oare nevoie să se demonstreze că toate aceste presupuse teorii sînt antiștiințifice prin însăși natura lor, ele încercînd să confunde o asemănare aparentă cu o enormă deosebire calitativă?

E absurd să compari activitatea celei mai perfecționate mașini cu activitatea creierului omenesc, capabil să gîndească, să generalizeze, să studieze lumea și s-o cunoască, să analizeze și să sintetizeze fenomenele vieții, să prevadă apariția noilor fenomene fizice, ca și desfășurarea evenimentelor sociale și politice

Omul este înzestrat cu un atribut superior — inteligența — capabilă să abstractizeze, să generalizeze, în timp ce mașina cea mai perfectă nu e la urma urmelor decît un robot. Ea nu poate nici să discearnă, nici să ia hotărîri, nici să acționeze singură. I se fixează dinainte un program și ea îl îndeplinește cu precizie, dar orbește. Pe de altă parte, mașina nu poate să se orienteze, ținînd seama de condițiile înconjurătoare. Fără instrucțiunile concrete primite din partea oamenilor ea nu este decît o bucată inertă de metal. Creierul omenesc reprezintă cu totul altceva. Omul se orientează uimitor de repede în mediul înconjurător, oricît de complicat ar fi acesta, e conștient de situația în care se află, poate să aprecieze, nu se mulțumește să acționeze după un program dinainte cunoscut ci se orientează în funcție de realitatea concretă.

Oamenii de afaceri burghezi folosesc cibernetica și succesele ei reale pentru a alimenta goana după senzațional ieftin și totodată pentru a acumula noi beneficii. Un anume Art Linletter, director al emisiunilor stației americane de televiziune „NBC" a emis peste 4.000 de chestionare speciale destinate persoanelor care doresc să contracteze căsătorii reușite cu ajutorul mașinilor cibernetice. Chestionarul lui Linletter conține următoarele rubrici: naționalitate, vîrstă, gusturi, înclinații etc. Chestionarele completate sînt supuse „judecății" mașinii electronice. Din mai multe mii de persoane, mașina „alege" un cuplu potrivit, care poate întemeia un cămin. Așa dar, problema fericirii conjugale a fost rezolvată fără participarea viitorilor soți, făcîndu-se abstracție de sentimentele omenești, de preferințe, de prietenie, de dragoste.

Oamenii sovietici consideră că mașina cibernetică, ca orice altă mașină, nu este altceva decît un mijloc de producție al omului. Într-o anumită măsură ea reprezintă o continuare a creierului omenesc, după cum ciocanul reprezintă o continuare a mîinii. Știința sovietică îmbogățește cibernetica cu noi perfecționări, cu noi construcții originale.

L. Suharevski
doctor în medicină

microscop

Din cosmos — în laborator

Pînă nu de mult, procesul de sinteză al heliului din nucleele atomilor de hidrogen avea loc numai în aștrii. Oamenii de știință învață să realizeze această reacție și pe Pămînt. În instalația toroidală, realizată de constructorii sovietici, pulsează un fir incandescent de plasmă, comprimat de liniile de forță ale unui cîmp magnetic. În prezent, se fac doar experiențe, se caută cheia spre energia termonucleară.

Radiografii cu atomi marcați

Aparatul cu opt canale pentru radiografii, realizat în Uniunea Sovietică, permite medicilor să studieze cele mai ascunse procese din organismul omenesc. Pacientului i se administrează un praf conținînd o cantitate infimă, netoxică, de izotopi radioactivi. „Atomii marcați" sînt rezorbiți de corp. Apoi cei opt transmițători ai aparatului sînt așezați pe regiunile studiate ale organismului. Ei raportează medicului viteza și intensitatea cu care circulă sîngele, precum și desfășurarea procesului de asimilare a hranei. În felul acesta se descoperă orice stare anormală.

Se lansează o radio-sondă.

Vom putea dirija clima?

Dintre forțele naturii clima este aceea care influențează mai mult viața noastră. De fluctuațiile ei depind recoltele, transporturile, ...excursiile și nu numai ele. Este dar ușor de înțeles de ce încercarea de a stăpîni clima constituie unul din obiectivele oamenilor de știință sovietici

Ploaie și cer senin la comandă

O realizare spectaculoasă. Este vorba, oarecum, de o acțiune care „deschide robinetul" norilor. Adeseori observăm nori denși, încărcați cu apă care „refuză" totuși s-o elibereze. Norii sînt formați din picături de apă și cristale de gheață. Acestea au însă dimensiuni atît de mici, încît viteza lor de coborîre este adeseori mai mică decît viteza de urcare a curenților din interiorul norului. Secretul provocării ploii constă în mărirea acestor picături pînă ce viteza lor de coborîre devine suficient de mare, astfel încît pe drum să mai culeagă și alte picături și să se transforme în stropi de ploaie. Acest rezultat a putut fi obținut prin „însămînțarea" norilor de ploaie cu granule de gheață carbonică, ceea ce provoacă condensarea vaporilor de apă din nor și creșterea picăturilor de apă. Pe această cale s-au obținut adeseori ploi artificiale excelente. Interesant este faptul că doar cîteva zeci de kilograme de „sămînță" pot provoca declanșarea unei ploi de cîteva zeci sau sute de mii de tone de apă. Aceasta se datorește „reacției în lanț" care duce la creșterea picăturilor de apă în nor. Locul gheții carbonice îl poate ocupa fumul de iodură de argint. Aceste metode, în afară de provocarea ploii, au și darul de a înseninа cerul, prin risipirea norilor și ele au fost folosite în mod spectaculos în Uniunea Sovietică

Ceața este cel mai mare dușman al activității aeroporturilor. Deoarece ceața are o structură asemănătoare cu a norilor, metodele arătate mai sus se pot întrebuința și de data aceasta. Faptul că ceața cuprinde adeseori cantități de apă mai mici a permis însă și succesul unor metode mai simple, cum ar fi încălzirea aerului de deasupra pistelor de aterizare cu ajutorul unor lămpi cu raze infraroșii, sau pur și simplu, cu arzătoare. Ultrasunetele au fost de asemenea întrebuințate pentru risipirea ceții

Bilanțul termic

Realizările de pînă acum constituie însă doar un început. Savanții sovietici lucrează astăzi la punerea la punct a unor metode de influențare a climei pe scară mult mai largă, pentru regiuni întregi

Punctul de plecare îl constituie așa numitul „bilanț termic" socotit factor hotărîtor în determinarea climei.

Se știe că soarele influențează hotărîtor atmosfera pămîntului prin evaporarea unor uriașe cantități de apă care se ridică în sus și apoi coboară sub formă de precipitații, provocînd în același timp mișcarea maselor de aer.

Dacă vom reuși să cunoaștem exact destinația finală a fiecărei părți din energia solară ajunsă pe pămînt, vom fi găsit cheia misterului climei. Acesta este „bilanțul termic", un „registru de intrări și ieșiri" asupra căldurii solare. După ani de muncă intensă, colectivul Observatorului principal geofizic, condus de M. I. Budîko, laureat al Premiului Lenin, a reușit să întocmească pentru prima dată un „Atlas al bilanțului termic" pentru tot globul pămîntesc.

Consultînd acest atlas, putem observa că energia solară primită într-un an de un centimetru pătrat de suprafață terestră variază mult după latitudine. În Sahara un centimetru pătrat primește 220 kilocalorii, la Așhabad 160, la Moscova 90, iar la Leningrad numai 80. Ceea ce caracterizează însă, din acest punct de vedere epoca actuală este faptul că cele 80 de kilocalorii de la Leningrad realizează infinit mai mult decît cele 220 de kilocalorii din Sahara

Noile cercetări au mai permis să se elucideze o problemă care de mult timp frămînta lumea științifică. Pămîntul încălzește atmosfera, sau atmosfera încălzește suprafața Pămîntului? Bilanțul termic a arătat că suprafața Pămîntului încălzește atmosfera contrar părerii greșite răspîndite pînă de curînd.

Rezultatele obținute datorită alcătuirii bilanțului termic prezintă o deosebită importanță pentru proiectarea uriașelor lucrări întreprinse în U.R.S.S. în vederea îmbunătățirii condițiilor naturale. Bilanțul termic al unor regiuni întregi va putea fi modificat prin ameliorări masive. Lacurile de acumulare vor mări mult evaporarea și viteza vîntului, modificînd profund regimul apelor în regiunile înconjurătoare. Irigarea deșerturilor va atrage la rîndul ei o schimbare de temperatură asupra unor teritorii vaste

ing. A. Negrea

O problemă elucidată

Aselenizările sînt posibile

Al treilea satelit artificial sovietic își continuă zborul în jurul planetei noastre și nu e prea departe nici ziua cînd prima navă interplanetară va inaugura călătoriile oamenilor în Cosmos

Multe probleme teoretice care, veacuri de a rîndul, au preocupat pe astronomi, dobîndesc în prezent o însemnătate practică reală. Cosmonautica pretinde îndeosebi o cunoaștere mai precisă a structurii suprafeței Lunei.

Care sînt rezultatele obținute de știința modernă în acest sens?

Numeroși savanți sovietici și străini au studiat și continuă să studieze suprafața Lunei. S-au emis în concluzie cîteva ipoteze contradictorii. Una din ele explică particularitățile suprafeței Lunei prin acțiunea distrugătoare a atmosferei și umezelei, care au existat acolo în trecutul îndepărtat. O altă ipoteză afirmă că Luna este acoperită de cenușă provenită din erupții vulcanice. Sînt astronomi care consideră că satelitul natural al Pămîntului este acoperit de praf cosmic ce se depune neîncetat pe suprafața lui. S-a emis și teoria zgurei meteoritice, potrivit căreia Luna este acoperită de o masă poroasă, de culoare închisă, formată în urma „bombardării" cu meteoriți.

Toate aceste ipoteze sînt respinse de cercetările efectuate de colectivul observatorului din Harkov

Un rol deosebit l-a avut studierea culorilor vizibile pe suprafața Lunei. S-a ajuns la concluzia că această suprafață nu e unicoloră, așa cum pretind unii savanți, ci are mai multe nuanțe: roșu castaniu, galben, verde, albastru etc. Este adevărat că deosebirile de nuanțe sînt mult mai slabe decît pe Pămînt, pentru a le putea sezisa trebuie să folosim metode și aparate speciale

În acest sens, a fost folosită cu succes fotografia în culori. S-au obținut fotografii în care deosebirea de culori între diferitele porțiuni ale Lunei era clar vizibilă. Chiar în craterele ei, este vizibilă culoarea roșie a pereților înconjurători și culoarea albastră-verzuie a adîncurilor

S-a studiat comparativ reflectarea luminii pe suprafața Lunei și pe rocile vulcanice de pe Pămînt.

Ultimele concluzii sînt următoarele: suprafața Lunei e acoperită cu roci muntoase de tuf fărîmicios, formate din granule de trei pînă la zece milimetri. Această structură se dă oreșe marilor fluctuații de temperatură pe Lună, de la +200 grade la —130 grade Celsius precum și în urma numeroaselor bombardări cu meteoriți.

Este probabil că stratul de materie fărîmicioasă de pe suprafața Lunei nu depășește cîțiva centimetri și prin urmare nu va împiedica aterizarea navelor cosmice.

N. Barabașov
președintele comisiei pentru studierea condițiilor fizice din Lună

Căutătorii de diamante

Căutătorul de diamante Fiodor Kupcenko

Se cunosc încă puține lucruri despre principalele zăcăminte diamantifere. Se știe că diamantul ia naștere din cărbunele aflat în magma ce caută să răzbată la suprafața pămîntului. Ea țîșnește afară cînd întîlnește cea mai mică crăpătură. Se produce o explozie, scoarța pămîntului plesnește sub presiunea gazelor acumulate și așa se deschide un filon.

In momentul erupției și sub efectul temperaturii ridicate și a presiunii, cărbunele aflat în stare gazoasă își modifică structura și se metamorfozează în cristale foarte dure de diamant.

Ajungînd la suprafață, magma care transportă diamantele se solidifică și dă naștere unei roci diamantifere unice în felul ei: kimberlitul. Roca aceasta diamantiferă poate fi recunoscută după culoarea ei albăstruie.

In Rusia „pămîntul albastru" a început să fie căutat de multă vreme. Mulți exploratori ca și numeroase expediții geologice au încercat să descopere urmele diamantelor în ținuturile Uralului și ale taigalei siberiene.

După o îndelungată studiere a formării zonelor diamantifere din lume, savanții sovietici au stabilit că în nord-estul țării trebuie să se afle mari zăcăminte de diamante. Ei se bazau pe faptul că regiunea cuprinsă între cursul mijlociu al Lenei și al Ieniseiului, amintește prin structura și epoca formării sale, pe cea a Rhodesiei de Sud, bogată în zăcăminte.

Din acel moment zeci de expediții geologice au început să cutreiere potecile neumblate ale taigalei. Geologii au străbătut sute de kilometri călare, ori în sănii trase de reni, au înfruntat cursul tumultuos al apelor cu bărci și plute, s-au cățărat pe culmile muntoase.

In preajma celui de-al doilea război mondial, în Ural și Siberia erau în curs mari lucrări de prospecțiune. Lucrările au continuat și în anii războiului și au fost reluate cu multă intensitate în 1947, în ținutul dintre Ienisei și Lena, denumit platforma siberiană

Singuri, în taigaua polară

Nori negri pluteau amenințători deasupra taigalei. Ploua cu găleata, făcînd imposibil zborul. După o îndelungată perioadă de intemperii, soarele a reapărut.

Un avion AN-2 cu opt locuri, pilotat de Viktor Novikov, decola de pe un aerodrom siberian. La bordul avionului se aflau Larisa Popugaeva, șefa echipei de prospecțiuni și muncitorul Fiodor Belikov.

Avionul înainta spre nord, în direcția Oceanului Înghețat. După trei ore au început să scînteieze în depărtare apele unui rîu. Taigaua se întindea cît cuprinzi cu ochii, făcînd aproape imposibilă aterizarea. Viktor Novikov îi făcu semn Larisei, arătînd spre panglica dreaptă a rîului:

— Va trebui să coborîm în apă — strigă el.

Larisa îi răspunse printr-un semn aprobativ. Și „Anton" — așa era alintat avionul, începu vertiginos coborîrea. Aripa sa dreaptă trecu în zbor razant deasupra copacilor. Larisa închise ochii. Avionul sfîșie cu zgomot pînza valurilor, și fu acoperit de o ploaie de stropi.

Pasagerii coborîră în tăcere. Cu aripa cufundată în apă, „Anton" rămăsese în așteptare. Dacă ar fi putut înțelege, ar fi fost mîndru: era doar primul avion care se încumetase să aterizeze în aceste locuri inaccesibile.

Apoi motorul se puse din nou în mișcare și, după numai cîteva clipe, avionul dispăru dincolo de pădurea de molizi, lăsînd în urmă-i, pe suprafața apei, o lungă dîră înspumată. Popugaeva și Belikov rămaseră singuri în taigaua polară. In jurul lor, pe o distanță de mulți kilometri, nu se afla nici o ființă omenească.

Cei doi temerari cercetători se puseră îndată pe lucru. Prima „probă" a fost luată dintr-o fîșie lată de pămînt stîncos, căruia i s-a dat denumirea „Speranța". Roca era întesată de cristale roșii și de cristale negre, de ilmenit, un însoțitor al diamantului. Și, ceea ce e mai interesant, s-a găsit un diamant chiar la prima probă. Deci, filonul nu putea fi prea departe.

Timp de o lună cei doi cercetători au săpat neobosiți, dar fără rezultate. Găseau mereu ilmenit, elemente constitutive ale kimberlitului, cristale izolate de diamant, dar nici urmă de kimberlit propriu zis.

Au coborît atunci cu o barcă pneumatică pe cursul unui mic rîu. S-au hotărît să se întoarcă pe jos. Larisa pe malul stîng iar Belikov pe malul drept, pentru a cerceta amănunțit cu lupa suprafața celor două țărmuri. Luau probe la fiecare 5-6 metri, curățind pămîntul de mușchi pe o porțiune de o jumătate de metru, și săpînd cu cazmaua. Și, de fiecare dată se înfățișau invariabil privirilor, dezolantele straturi calcaroase.

Primul zăcămînt

A mai trecut o lună tot fără nici un rezultat. Drumul de-a lungul malurilor era foarte anevoios. Nu puteau înainta decît cu 2 kilometri pe zi. Spre sfîrșitul celei de a doua luni, Larisa se simțea atît de istovită, încît cu greu se mai putea mișca. Abia tîrîndu-și picioarele printre pietrele colțuroase, Fiodor Alexeevici trecea pe malul celălalt, aprinse un foc de vreascuri și, așezați în preajma lui, cei doi căutători ai comorilor pămîntului mestecau în tăcere biscuiți ori deschideau o cutie de conserve. După un somn de cîteva ore își reluau cu îndîrjire chinuitorul drum.

La începutul celei de a treia luni de căutări zadarnice, s-au pornit niște ploi torențiale. Apa rîului crescuse considerabil. Nu se afla nicăieri un colțișor unde să se poată face focul pentru a usca hainele. Iar mușchiul ud, luneca la fiecare pas. Pămîntul mustea de atîta apă. Intr-una din zile, nemaiputîndu-se stăpîni, Larisa și-a ascuns capul într-un tuliș ud și s-a pornit pe un plîns deznădăjduit. Nu mai era nimic de făcut.

Incepînd cu ziua de 19 august nu s-a mai găsit nici o urmă de ilmenit. Aceasta însemna că trebuia căutat în altă parte, pe cursul pîriiașelor care și aduceau apele în acel rîu. Belikov și Larisa și au îndreptat pașii într-acolo. Și, într-adevăr, în timp ce înaintau urcînd mereu, au început să descopere din ce în ce mai frecvent semnele apropierii kimberlitului: cristalele vestitoare. Filonul nu putea fi departe...

Și-au petrecut noaptea într-un loc mlăștinos, la adăpostul unui uriaș bloc eratic, ros de ape.

In dimineața zilei de 21 august au ajuns sus, pe culme. Totul era aici foarte diferit de ceea ce se afla în jur. Taigaua era parcă învăluită într-o perdea vicleană, o ceață groasă se prăvălise asupra copacilor.

Larisa ridică de jos un bulgăre de un albastru cenușiu. Pe marginile lui străluceau cristale roșii și negre.

— Fiodor Alexeevici, strigă ea bucuroasă, să săpăm în locul acesta!

Se aplecă și începu să smulgă mușchiul cu mîinile. După primele lovituri de tîrnăcop, pămîntul începu să capete atît de dorita culoare albastră. La început nu le a venit să-și creadă ochilor. S-au apucat atunci să sape și ceva mai departe. La vreo zece metri de la prima săpătură, au făcut altă, apoi, mai încolo o a treia. Și, minune! Peste tot, pămîntul era albastru.

— Am găsit, Fiodor Alexeevici! Asta este! Glasul Larisei vibra de emoție și bucurie.

Și astfel, încheind lucrările întreprinse vreme îndelungată de o echipă numeroasă de savanți și geologi, fosta studentă a Universității din Leningrad, Larisa Popugaeva și muncitorul Fiodor Alexeevici Belikov, descopereau primul zăcămînt de kimberlit de pe teritoriul sovietic. Ei au numit acest zăcămînt: „Fulgerul".

Mirnîi — orașul diamantelor

In îndepărtata Antarctică, împărăția a tăcerii și a ghețurilor veșnice, se află așezarea Mirnîi, centrul expediției științifice sovietice.

Un oraș cu același nume se înalță și în Uniunea Sovietică. El nu figurează încă pe nici o hartă. Se construiește în taigaua iakută, pe malul rîului Ireliah, chiar pe locul unde cu patru ani în urmă Iuri Kabardin, astăzi laureat al Premiului Lenin a descoperit, împreună cu prietenii săi, filonul diamantifer „Mir". Aici se clădesc acum case confortabile, întreprinderi industriale, instituții culturale. Orașul exploratorilor e construit de tineri veniți din toate regiunile țării.

Peste cîțiva ani, în inima taigalei va răsări centrul unei noi ramuri industriale a Uniunii Sovietice — orașul diamantelor — „Mirnîi".

V. Osipov

Expoziția românească de la Moscova

Parcul central de cultură și odihnă „Maxim Gorki" este un punct de atracție pentru moscoviți. Pe teritoriul lui uriaș, care însumează sute de hectare există numeroase obiective ce răspund gusturilor celor mai variate, vîrstelor celor mai diferite.

Parcul „Gorki" este considerat totodată un parc al expozițiilor. Rînd pe rînd, Republica Democrată Germană, Coreea, Polonia și alte țări au prezentat aici rezultatele muncii însuflețite ale popoarelor lor în marea operă de construcție socialistă.

Și țara noastră a fost prezentă în marele parc moscovit. In anul 1956, cu prilejul zilei de 23 August, expoziția „Republica Populară Română pe drumul construirii socialismului", a atras mii de vizitatori din toate colțurile Uniunii Sovietice.

Și iată că după trei ani o nouă expoziție românească își deschide porțile. Expoziția, organizată de A.R.L.U.S., se înscrie printre bogatele manifestări culturale care au loc la Moscova cu prilejul sărbătoririi celei de a 15-a aniversări a eliberării patriei noastre.

Rîndurile acestea apar în ajunul deschiderii expoziției. Am avut fericitul prilej să fiu la Moscova în zilele cînd printre arbori și flori, pavilionul ei își înalță tot mai sus silueta zveltă, cînd, rînd pe rînd, exponatele și-au ocupat locul în standuri, întregind imaginea realizărilor obținute de poporul nostru în cei cincisprezece ani de putere populară.

Cu toată buna organizare, pentru un străin nu e prea ușor să se descurce pe teritoriul atît de vast al parcului. Din acest motiv mă hotărăsc să cer sprijinul cuiva. Primul îmi iese în cale un pionier. Se plimbă lîngă intrarea principală a parcului și mănîncă liniștit o înghețată.

— Știi cumva unde este expoziția românească?

— Expoziția românească? Cum să nu știu! Veniți cu mine.

Expoziția este plasată fiecare central, pe o alee paralelă cu cea principală. Însoțitorul meu, Pavlik Dmitriev, anunță solemn:

— Am adus o tovarășă de-a dumneavoastră, din Romînia.

Pavlik Dmitriev este prieten cu constructorii români și sovietici ai expoziției. Își petrece aici zile la rînd, știe cum înaintează lucrările, cum va arăta expoziția. Și nu este singurul. Expoziția românească a stîrnit un viu interes printre locuitorii Moscovei. Mulți dintre cei care își petrec timpul liber pe aleile pline de umbră și parfum ale parcului, se opresc în fața pavilionului, îl admiră îndelung, cer lămuriri.

— Îmi place linia pavilionului. Are multă eleganță, mai ales datorită formei ușor concave a acoperișului. Și ideea de a folosi material plastic galben pentru acoperiș este fericită: vă dați seama ce efecte de lumină o să fie aici mai ales seara, cînd se vor aprinde lămpile fluorescente... Sînt arhitectă, și, cum s-ar spune, vorbesc în cunoștință de cauză — îmi spune o femeie înaltă, zveltă, cu care am intrat în vorbă.

Pe șantierul expoziției lucrează cot la cot constructori români și sovietici. In decursul celor cîteva săptămîni de muncă în comun, ei nu numai că s-au străduit cu aceeași însuflețire pentru buna reușită a expoziției, ci au legat și strînse prietenii.

Echipa de tîmplari a lui Vitali Makarov a venit pe șantier mai tîrziu, dar s-a încadrat îndată în ritmul trepidant care domnește aici, unde fiecare clipă este folosită din plin pentru ca lucrările să fie gata la timp. Iar Vitali Makarov, Nikolai Hatkevici, Iuri Volkov s-au și împrietenit cu maistrul tîmplar Matei Cosma, cu Leonte Dumitru, Vasile Gheorghe, Sandu Hamza și alții. Se înțeleg într-o limbă originală, compusă din cîteva cuvinte românești, cîteva rusești și multe gesturi.

Pășind pe ușile largi ale expoziției vizitatorul începe o originală și edificatoare excursie pe pămînt românesc.

El află aici, într-un timp record, de uriașul salt economic înfăptuit de poporul român, de marile realizări ale industriei socialiste a Romîniei, de succesele obținute de agricultura românească în procesul colectivizării.

Panouri cu cifre și date, fotografii, machete îi vorbesc elocvent despre grija partidului și guvernului pentru sănătatea oamenilor muncii, despre creșterea neîncetată a nivelului de trai al poporului, despre dezvoltarea impetuoasă a culturii românești.

Vizitatorul își întregește imaginea despre Romînia admirînd frumusețea peisajelor ei, marea varietate a bogățiilor ei naturale, vizionînd filme documentare și artistice, răsfoind cărțile expuse aici în standuri speciale.

I. S.

MAREA ÎNFRĂȚIRE

(urmare din pag. 6-a)

crîncene pe care le-au dus pandurii. La temelia noii țări stă și sîngele lor.

Desigur, știam că nu vor rămîne lîngă noi mereu. Dar, atît de mult ne înfrățisem! Nimic prefăcut. Cînd ne instruiau, ce nu era bine ne spuneau deschis, fără ocol, cinstit. Apoi, pe front, au fost primii care au tras în tancurile dușmane, spulberînd în clipele grele teama nejustificată a unora, arătîndu-le că omul însuflețit de curaj, luptînd pentru o cauză dreaptă, poate fi mai tare decît blindajul de oțel al „Tigrilor" hitleriști.

Plecarea lor acum, parcă ne lasă un gol în inimă. Cine ar putea să-i uite vreodată? Drum bun, tovarăși dragi, drum bun! Multă vreme vă va urmări gîndul nostru.

*

După atîtea lupte, ni s-au dat cîteva zile de răgaz. In depărtare se aud însă bubuind tunurile. Dușmanul a fost alungat, dar nu e încă înfrînt. Pe lîngă noi trec zi și noapte noi unități sovietice. Mă uit cu admirație la fiecare ostaș. De unde vei fi tu, prietene drag, care treci acum pe lîngă mine, modest, obosit, plin de glodul acestei toamne, cu sacul în spate, cu minunatul tău pistol automat atîrnat de git? Țara ta e doar atît de vastă: un continent! Mi-a fost dat să văd mari întinderi din ea. Acum calci pe pămîntul Ungariei. Și atîția frați de-ai tăi luptă în aceste zile pe aici, ca și în Polonia, Iugoslavia, Cehoslovacia, pe o uriașă întindere a frontului. Ieri abia, acolo, în Belgrad, pe pietrele străzilor eliberate casă cu casă, a curs sîngele fraților tăi. In orașul Debrețin, eliberat tot ieri, a curs, de asemenea, din belșug sînge sovietic. Și peste tot, în aceste zile sîngerezi, pentru libertatea popoarelor, ostaș sovietic eliberator!

Acum e toamnă. Au fost însămînțate ogoarele. Verdele lor crud va ieși în primăvară de sub zăpadă, victorios ca însăși viața. Și primăvara care vine va fi, fără îndoială, primăvara păcii. Netulburat de șenilele tancurilor, neînnegrit de explozii, va crește înalt grîul; pămîntul e gros de sînge.

Prietene sovietic! Aș vrea să-ți spun atîtea. Dar nu știu a-ți vorbi. Am învățat puține cuvinte din bogata și frumoasa ta limbă. Și chiar de aș ști mai multe, ce pot spune vorbele? Hai să stăm aici, pe marginea șanțului, lîngă drumul plin de praful răscolit de tancuri. Să răsuflăm puțin. Să fumăm împreună din același tutun, țigara păcii și a prieteniei. Davai tabac, moi drug! Budit haraşo!

Reflector

Tînărul regizor Konstantin Voinov, creatorul filmului „Cei trei din pădure", turnează la Mosfilm filmul „Soarele e al tuturor". Profesorul Saveliev, eroul noului film, este rănit grav pe front și își pierde vederea. Renașterea acestui om, reintegrarea sa în viața socială, constituie subiectul filmului. În rolurile principale: Valentin Zubkov, Tatiana Koniuhova și L. Alesnikova.

La 19 kilometri de Moscova, în apropierea portului Himki, se construiește „orașul filmului științific". Noile studiouri cinematografice de știință popularizată vor dispune de 6 platouri de filmare și vor ocupa o suprafață de 25.000 metri pătrați.

Numărul pe august al revistei „Teatr" publică o nouă piesă a dramaturgului Alexei Arbuzov, autorul interesantelor creații dramatice pentru tineret: „Ani de pribegie", „Tania", „Zorile unui oraș". Piesa se intitulează „In ceasul al doisprezecelea", iar acțiunea se petrece în jurul anilor 1930.

Cu ocazia organizării Expoziției sovietice, la cinematograful „Mayfair" din New York au fost prezentate cu deosebit succes filmele panoramice sovietice „Nesfîrșită-i țara mea" și „Oglinda magică". Cele două filme au fost vizionate de circa 100.000 de spectatori americani. Referindu-se la eroii acestor filme, oamenii simpli sovietici, surprinși de aparatele de filmat, revista new-yorkeză „Variety" scrie: „Oamenii aceștia au o înfățișare sănătoasă, merg voioși la lucru și cu aceeași voioșie se întorc acasă. Ei iubesc copiii și își dedică toate forțele muncii, construcției, artei".

In munții Albaniei se filmează exterioarele noii coproducții cinematografice sovieto-albaneze „Furtuna". Filmul este consacrat luptei partizanilor albanezi în anii ocupației hitleriste. In rolurile principale: actorii sovietici Nikolai Grițenko, de la teatrul Vahtangov și Ariadna Șenghelaia, (interpreta Tatianei din „Evgheni Oneghin"), actorul albanez Naim Frașeri, de la Teatrul popular din Tirana și alții.

In cinstea celei de a XV-a aniversări a eliberării patriei noastre

PREMIERĂ
LA
CINEMATOGRAFELE
PATRIA și CENTRAL

o producție a studioului cinematografic Alexandru Sahia

„Pagini de vitejie"

Scenariul și regia: MIRCEA SĂUCAN. Montajul: GEORGE PREDA. Consilier muzical: ION DUMITRESCU. Aranjament muzical: ANDREI BRETZ. Directorul filmului: I. OLIERU

PREMIERĂ
LA
CINEMATOGRAFELE

REPUBLICA, ELENA PAVEL, 8 MARTIE
o coproducție a studioului cinematografic Al. Sahia și a studioului central de filme documentare din Moscova

„Pe drumurile Romîniei"

Scenariul: VICTOR VINTU. Regia: MIREL ILIEȘU și OLGA PODGORETKAIA. Imaginea: F. PATAKFALVI, IONESCU C-TIN, P. HOLBAN, I. GREK, M. PRODNIKOV, G. ZAHAROV Muzica: ANATOL VIERU.

rampa și ecranul

Un grup de cineaști romîni la Festivalul de la Moscova.

Filmul romînesc în U.R.S.S.

In cadrul bogatului schimb cultural dintre Republica Populară Romînă și Uniunea Sovietică, filmul deține un loc important. Alături de creațiile literaturii, muzicii, artei plastice românești, cinematografia noastră a ajutat oamenilor sovietici să facă cunoștință cu preocupările și eforturile poporului romîn în construcția noii orînduiri, cu trecutul de luptă, cu frumusețile patriei noastre.

Filmul romînesc se difuzează în toate republicile sovietice, ducînd pînă în cele mai îndepărtate regiuni ale U.R.S.S. mesajul cinematografiei noastre. Spectatorii sovietici au cunoscut și au apreciat producțiile românești „Afacerea Protar", „Mitrea Cocor", „Citadela sfărîmată", „Nepoții gornistului", „Nufărul roșu", „Alarmă în munți", „Moara cu noroc", „Două lozuri", „Erupția" și altele.

Numai la Kiev, filmul „Erupția" (care s-a bucurat de un succes deosebit) și „Moara cu noroc" au fost vizionate în cursul lunii septembrie a anului trecut de peste 200.000 de spectatori. Intr-o cronică consacrată filmului „Erupția" ziarul „Komsomolskaia Pravda" scria: „Erupția" poate fi considerat pe drept cuvînt unul din cele mai bune filme românești, o mărturie a maturității cinematografiei românești". Revista „Sovetskaia aviația" din Moscova sublinia interesul pe care l-a suscitat în rîndul spectatorilor și îndeosebi în rîndul aviatorilor sovietici filmul „Vultur 101".

Recentul Festival internațional al filmului de la Moscova a prilejuit prezentarea mai multor producții românești: filmul artistic „Mingea", scurtul metraj „La horă", interesantul reportaj cinematografic „Bicaz — cota 563" — în cadrul concursului. In afara concursului au fost vizionate cu această ocazie „Alo?... Ați greșit numărul!", „O poveste ca în basme", „Scurtă istorie" și „Cele 7 arte".

In presa sovietică au apărut în repetate rînduri articole dedicate dezvoltării cinematografiei românești. Spectatorilor sovietici li s-a oferit astfel posibilitatea să cunoască drumul străbătut de cea de a 7-a artă în țara noastră. Oamenii sovietici au putut afla că despre cinematografia românească se poate vorbi cu adevărat abia după 1948, cînd, în condițiile create de eliberarea Romîniei de sub jugul fascist și proclamarea republicii s-au pus bazele producției naționale de filme. Ziarul „Pravda Ukraini" din Kiev releva într-un articol de specialitate marea importanță a Centrului de producție cinematografică de la Buftea — una dintre cele mai moderne baze europene — ridicat și utilat cu sprijinul Uniunii Sovietice, iar „Komsomolskaia Pravda" consemna: „din an în an cinematografia românească își desăvîrșește tematica și nivelul artistic".

In cinstea celei de a 15-a aniversări a eliberării, cineaștii romîni au realizat în colaborare cu cineaștii sovietici noul documentar artistic „Pe drumurile Romîniei", care va fi prezentat în curînd și pe ecranele sovietice.

Lucrătorii cinematografiei sovietice manifestă un interes deosebit față de filmul romînesc și acordă un ajutor prietenesc permanent cineaștilor romîni. Prietenia și colaborarea cineaștilor romîni și sovietici constituie una din laturile prieteniei frățești dintre popoarele celor două țări.

Vasile Răchită
directorul Direcției Rețelei Cinematografice și Difuzării Filmelor

Vremea speranțelor

de ILYA EHRENBURG

Pe toate undele de radio, fie ele lungi, scurte, sau mijlocii, poți auzi permanent două nume: Hrușciov, Eisenhower. Comunicatul privitor la vizitele pe care le vor face în curînd șeful guvernului sovietic și președintele Statelor Unite este întîmpinat pretutindeni cu un sentiment de ușurare, cu bucurie și speranță. Oamenii simpli din întreaga lume zîmbesc cu satisfacție. Distonează doar aserțiunile pesimiste ale unor politicieni ai Bonn-ului, care consideră de datoria lor să averuzeze împotriva „iluziilor primejdioase". De altfel, aceste aserțiuni sînt legate mai curînd de biografiile lor (din păcate arhicunoscute), decît de eveniment în sine.

Comunicatul subliniază, modest, că N. S. Hrușciov va putea cunoaște personal viața poporului american, iar președintele Eisenhower va avea aceeași posibilitate cu ocazia vizitei sale în Uniunea Sovietică. Și totuși nu se poate spune că e vorba de simple călătorii turistice. Oamenii simpli din întreaga lume nu-și pun speranțele în impresiile de călătorie ale înalților vizitatori, ci în ceea ce, și mai modest, comunicatul numește „discuții neoficiale". Întîlnirile oamenilor de stat care se află în fruntea a două dintre cele mai mari puteri ale lumii pot deveni începutul unei ere noi în raporturile internaționale și prin urmare pot schimba felul de viață al oricărui om, din orice țară.

Este limpede pentru fiecare că după întîlnirile prevăzute trebuie să aibă loc acea consfătuire la nivel înalt pe care o cer cu insistență toate forțele iubitoare de pace ale lumii. Voiajul lui N. S. Hrușciov la Washington și al președintelui Eisennower la Moscova constituie o premiză a întîlnirii celor patru. Ne aducem perfect de bine aminte cum unii politicieni dintre acei care preferă în locul ghezhețului, care le pare suspect, gerul zdravăn al „războiului rece", se împotriveau întîlnirii la nivel înalt, preconizînd în locul ei o întîlnire a miniștrilor Afacerilor Externe, sau chiar a miniștrilor adjuncți: ei înțelegeau că oamenii investiți cu puteri mari și cu o mare răspundere nu se vor hotărî niciodată să se reîntoarcă la popoarele lor cu mîna goală. Partizanii „războiului rece" — unii politicieni ai Bonnului și unii generali ai N.A.T.O. — au primit o lovitură serioasă.

De curînd, am avut prilejul să particip la întîlnirea neoficială a activiștilor sociali, denumită „întîlnirea Orientului și a Occidentului". În decurs de cîteva zile, în străvechea clădire a palatului Westminster, unde au loc ședințele parlamentului Marii Britanii, treizeci de oameni, veniți din diferite țări, au discutat cele mai arzătoare probleme ale raporturilor internaționale. Printre noi existau oameni cu cele mai diferite păreri și totuși, către sfîrșitul consfătuirii, am găsit problemele asupra cărora există posibilitatea înțelegerii: doar nu veniserăm pentru a organiza dispute grațioase pentru presă, ci căutam cu răbdare nu confirmarea adevărurilor noastre, ci punctele de contact. S-ar putea spune: „Ați putut discuta și v-ați putut înțelege tocmai fiindcă nu ați fost investiți cu răspunderi de stat". Da, cu toate că printre noi au fost activiști politici de vază din diferite țări, parlamentari, foști miniștri, noi am discutat ca simple persoane particulare. Sînt convins că atît oamenii care nu au răspundere de stat, cît și cei care poartă pe umerii lor această răspundere se pot înțelege. Lucrul cel mai neindicat în condițiile actuale este limia de mijloc. Tot ce poate fi mai primejdios este să te limitezi la întîlniri între oameni cu suficientă răspundere pentru a nu face un pas înapoi și cu insuficienta răspundere pentru a face un pas înainte.

Cotitura în raporturile internaționale nu se datorește nici întîmplării și nici unei minuni. Bineînțeles, un rol mare l-au jucat anumite personalități și în primul rînd trebuie să subliniem energia deosebită, aș spune mai simplu, omenia șefului guvernului sovietic, care de nenumărate ori, stînd de vorbă cu reprezentanții țărilor occidentale, izbindu-se de neîncrederea, de ostilitatea lor, a știut să apere ideea coexistenței pașnice și a tratativelor directe. N. S. Hrușciov a spus odată că este de acord să ofere adversarilor lauri dubioși de învingători în „războiul rece", numai să se termine odată cu acest joc nesănătos, care întunecă viața întregii omeniri. Mă îndoiesc dacă un diplomat clasic, îmbrăcat rigid în vestonul său cu toți nasturii încheiați, ar fi putut spune vreodată așa ceva. Și tocmai fiindcă N. S. Hrușciov nu seamănă cîtuși de puțin cu un asemenea diplomat a reușit să treacă de la dialogul surzilor la o discuție serioasă directă.

Aș vrea să amintesc și „prima rîndunică": sosirea la Moscova a domnului Macmillan, a cărui vizită a contribuit la dezvoltarea ulterioară a evenimentelor.

Cu toate acestea, rolul principal în schimbarea climatului internațional revine popoarelor. Să încep cu americanii. Nu e vorba numai de faptul că McCarthy a murit: au murit și ideile lui. Cetățeanul oricărui stat american rațonează astăzi altfel de cît acum zece ani. Nu voi spune că discursurile domnului Nixon la Moscova nu conțineau unele rămășițe ale „războiului rece". La drept vorbind, situația lui nu era prea ușoară: prevăzînd perspectivele de mîine, el era nevoit să justifice politica de ieri. Și totuși, cînd te gîndești că în 1949 pentru asemenea discursuri el ar fi fost, poate, convocat înaintea „comisiei pentru cercetarea activității antiamericane": doar nu e puțin lucru să vorbești despre prietenia dintre două popoare?! Da, multe s-au schimbat în America și bine înțeles nu numai în America...

Unul din cele mai mari ziare americane a denumit comunicatul privitor la vizitele lui N. S. Hrușciov și a președintelui Eisenhower drept „cel mai mare eveniment după anul 1946". Ce s-a petrecut în 1946? A început „războiul rece". Astăzi, opinia publică din întreaga lume vede posibilitatea încetării, sau cel puțin a slăbirii lui. Și cum să nu-ți amintești cu această ocazie de activitatea plină de abnegație a partizanilor păcii? Cum să nu rostești cu adîncă recunoștință numele lui Frederic Jolliot Curie? Bineînțeles că nu numai această mișcare a contribuit la înfăptuirea cotiturii. Au apărut și alte mișcări puternice — în Anglia, în Germania occidentală, în Japonia, în Statele Unite. Dacă președintele Eisenhower a avut amabilitatea să-l invite în America pe șeful guvernului sovietic, aceasta se datorește nu numai ospitalității, ci și voinței tuturor popoarelor, mari și mici.

Poate că expresia mi-o să pară prea potrivită într-un articol închinat înaltei diplomații, totuși îmi voi permite să spun că toată lumea s-a săturat de „războiul rece" ca de mere pădurețe. Cursa înarmărilor încetenește progresul, îngreunează viața fiecărui bărbat, a fiecărei femei. (Aceasta nu se referă la grupul mic de oameni care cîștigă bani de pe urma nenorocirii generale) Lordul Boyd Orr scria că omenirea cheltuiește zilnic aproape trei sute milioane de dolari pentru înarmare. Cîte spitale, cîte școli minunate se pot construi din acești bani! Cîte milioane de oameni flămînzi, lipsiți de adăpost pot fi hrăniți, repartizați în locuințe! Cîte pustiuri pot fi irigate și cîte lacrimi se pot seca! O sută miliarde de dolari pe an!... Iar către sfîrșitul anului, armamentul fabricat se învechește și trebuiește înlocuit cu altul. Oamenii irosesc un sfert, ba chiar o treime din munca lor ca să producă fier vechi, hodoroage inutile.

Specialiștii americani asigură că în arsenale există un număr de patru ori mai mare de bombe cu hidrogen decît ar fi nevoie pentru nimicirea întregii planete. Cu toate acestea, fabricarea de bombe și mai distrugătoare continuă și peste un an numărul lor poate fi de patruzeci și patru de ori mai mare decît ar fi necesar nu numai pentru uciderea unei părți a omenirii ci și pentru sinuciderea inițiatorilor războiului. Este limpede pentru oricine că numai un nebun se poate hotărî să declanșeze războiul atomic. Și deși toate acestea le cunosc perfect de bine nu numai experții de la Geneva, ci și generalii, din păcate mult mai influenți decît experții, în Occident continuă un joc extrem de costisitor, extrem de primejdios și extrem de stupid: să-ți întreci adversarul în ce privește numărul bombelor cu hidrogen.

Continuă, de asemenea, experiențele cu arme nucleare, deși omenirea a fost de mult prevenită de către cei mai mari savanți ai Uniunii Sovietice, ai Statelor Unite, ai Angliei și ai altor țări, că asemenea experiențe daunează nu numai contemporanilor absurdului „război rece" ci și urmașilor lor, care vor trăi în vremuri mai bune. Și fiindcă diplomații nu pot, mai precis fiindcă diplomații occidentali nu vor să cadă la înțelegere asupra amănuntelor acordului, atmosfera devine din ce în ce mai nocivă.

Mi-a plăcut propunerea pe care un simplu cetățean sovietic a făcut-o vicepreședintelui Statelor Unite: „Hai să zburăm împreună în Lună". Progresul științei permite să ne gîndim la lucruri care pînă de curînd păreau de domeniul utopiei. Avem dreptul să dăm frîu liber fanteziei. Să ne imaginăm că pe una din planete trăiesc ființe raționale. Să ne imaginăm, de asemenea, că în vizită la aceste ființe vor veni într-o rachetă doi oameni: un sovietic și un american. Cît de mare va fi uimirea ființelor raționale de pe altă planetă cînd vor afla că pe Pămînt oamenii au găsit calea spre alte planete, dar în schimb nu se pot înțelege ce fel de soldați trebuie să stea într-un anumit cartier al unuia din orașele europene și că se găsesc oameni care propun ca această problemă să fie rezolvată prin nimicirea Pămîntului!

Bineînțeles, în lume nu se întîmplă minuni. Nici vizitele oamenilor de stat sovietici și americani, nici consfătuirea la nivel înalt care trebuie să aibă loc oricît s-ar opune supăratul cancelar, nu vor rezolva dintr-odată toate problemele litigioase. Ele pot duce la înțelegere într-o problemă sau alta, pot deschide calea tratativelor sincere și eficace cu privire la dezarmare. Dar orice înțelegere, oricît de limitată ar fi, va însemna sfîrșitul „războiului rece", începutul unei ere noi — era colaborării pașnice dintre statele cu sisteme sociale diferite.

Filozofii, economiștii, sociologii, scriitorii se pot lansa în voie în dispute privitoare la avantajele capitalismului sau socialismului. Sarcina diplomaților este alta: ei trebuie să asigure coexistența pașnică dintre adepții capitalismului și cei ai socialismului. Am citit cu atenție cuvîntările vicepreședintelui american și am ajuns la concluzia că d-sa se pare a nu fi un adept al lui Descartes: proslăvind orînduirea capitalistă, el ne asigură totodată că în Statele Unite nu există nici un fel de capitalism. Am fost în America și pot afirma că acolo capitalismul este mult mai solid și mult mai fățiș decît în țările Europei occidentale. Mie acest sistem poate să nu-mi placă, după cum domnului Nixon poate să nu-i placă sistemul sovietic. Convingerile oamenilor se schimbă datorită evenimentelor, creației, muncii, descoperirilor științifice, operelor de artă. Citind discursul d-lui Nixon, cititorii „Izvestiei" nu au devenit adepți ai capitalismului și dacă ziarele americane vor publica un discurs al lui N. S. Hrușciov, cititorii lui „New York Times" nu vor deveni comuniști. Trebuie să recunoaștem ceea ce este evident: existența popoarelor care se dezvoltă în chip diferit și care au o atitudine diferită față de un sistem social sau altul. „Războiul rece" nu este o controversă științifică. El înseamnă amenințări, baze militare, explozii atomice, cursa înarmărilor, izolare culturală. Războiul rece e o nenorocire pentru toată lumea. Nici un fel de bombe nu pot demonstra că sistemul capitalist este superior celui socialist. Bombele pot doar distruge orașele — indiferent dacă sînt socialiste sau capitaliste. Disputa în legătură cu superioritatea unui sistem sau a altuia va fi rezolvată de copiii, de nepoții noștri și de aceea trebuie să asigurăm copiilor noștri nu pieirea de pe urma bombei nucleare, nu bolile pricinuite de radiațiile cosmice, nu o existență de mizerie, ci creșterea, progresul, fericirea.

„Războiul rece" frînează progresul, denaturează idealurile oricărei societăți, împiedică schimbul de valori materiale și spirituale. Noi putem învăța multe de la popoarele țărilor occidentale, după cum ele pot învăța multe de la noi. E timpul să înțelegem că faptele militează mult mai bine pentru o idee decît cuvintele.

Lucrurile merg în mod evident în direcția tratativelor. Aceasta nu înseamnă bineînțeles că vigilența popoarelor poate să slăbească. În cale mai sînt multe greutăți. Adepții „războiului rece", revenindu-și după prima perioadă de confuzie, vor trece neapărat la atac. Îi putem oare uita pe acei generali ai N.A.T.O. care numai cu cîteva săptămîni în urmă rosteau discursuri războinice? Îi putem oare uita pe revanșarzii de la Bonn, care la fel ca și Bourbonii pe vremuri, n-au uitat nimic și n-au învățat nimic? Acești domni vor încerca să învenineze tratativele, să împiedice conferința la nivel înalt. Popoarele trebuie să fie cu ochii în patru: trăim în vremea speranțelor, dar nu încă în vremea împlinirilor.

Dacă privim cu optimism viitorul, este pentru că noi credem în rațiune, în conștiința și în forța popoarelor lumii. Bineînțeles că președintele Eisenhower e cel care l-a invitat pe N. S. Hrușciov la Washington și șeful guvernului sovietic e cel care l-a invitat la Moscova pe președintele american, însă nu e de loc exagerat să spunem că aceste invitații au fost dictate de voința popoarelor. Partizanii păcii, toate forțele iubitoare de pace, vor lupta pentru ca primele întîlniri să ducă la conferința la nivel înalt, să pună capăt „războiului rece". Vom ajunge și vremea speranțelor împlinite!

Despre mîini negre, roșii și... murdare

Îmi amintesc că era o cărțulie ferfeniță de atîta citit, avînd o mînă neagră desenată pe copertă. Eroul cărții era atotputernica Mînă neagră, a cărei simplă mișcare din degete era suficientă pentru a-și hipnotiza victima. Aventurile Mîinii negre băgaseră groaza în sufletele micilor cititori.

De altfel, trebuie să spunem că printre ziariștii occidentali contemporani, care nu scriu de loc pentru prunci, povestea cu Mîna neagră se bucură de mare trecere. E drept, că unii au schimbat întrucîtva subiectul, astfel că Mîna neagră s-a transformat în Mîna roșie, sau mai exact, în mîna Moscovei. Dacă la bursa din New York s-a stîrnit panică — de vină e mîna Moscovei; dacă poporul irakian a scuturat lanțurile pactului de la Bagdad — e din nou vorba de mîna Moscovei.

Recent, Drew Pearson, comentator al ziarului american „Daily Mirror", a supt din degete un nou subiect despre aventurile mîinii Moscovei. De data aceasta, omniprezenta mînă a organizat o revoluție în Cuba, hipnotizînd în prealabil pe toți conducătorii ei, începînd chiar cu Fidel Castro.

Cîndva, Allan Dulles, șeful Biroului federal de investigații, a declarat: „Conduc un serviciu al tăcerii și nu pot să fac reclamă mărfurilor mele". Acest „nu pot" nu este însă valabil și pentru Drew Pearson. El poate totul. Și ca să fie mai convingător, acest Drew, cu mîna lui murdară, și-a prezentat invențiile drept citate dintr-un raport al F.B.I. Așa, de pildă, toți colaboratorii lui Fidel Castro sînt comuniști. Ei nu fac altceva decît să meargă la Moscova după instrucțiuni. Potrivit datelor F.B.I., Ernesto Hevara, unul dintre acești oameni de stat, „chiar dacă nu e comunist, trece drept așa ceva, cît timp nu există altcineva", sau, mai exact, adăugăm noi, cît timp acel altcineva nu este inventat de fantezia înfierbîntată a lui Drew Pearson.

Cu cît înaintezi mai adînc în pădure, cu atît dai de mai mulți copaci. Reiese că toate evenimentele care au avut loc în Cuba urmăresc un singur țel — să constrîngă S.U.A. la intervenție pentru ca... Dar să-l ascultăm pe Pearson, care se referă la raportul năsucos al F.B.I.: „Acești tineri vor lupta cu disperare împotriva intervenției S.U.A. Se vor simți măgulîți dacă ei, prost înarmați, vor muri luptînd împotriva infanteriei marine americane". Într-un cuvînt, tinerii își doresc o moarte frumoasă și asta pentru că Moscova le-a sugerat-o.

Dacă mîzgăleliile autorului Mîinii negre stîrnesc rîsul oamenilor maturi, cele ale imitatorilor săi stîrnesc un sentiment de dezgust.

Te simți tentat să le dai peste mînă.

M. Sturua

SĂPTĂMÎNA

TIPARUL: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"